

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 43 (1876)

П'ятниця, 23 жовтня 2015 р.

Видаветься з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

НАРОД І ВЛАДА – НЕРОЗВ'ЯЗНИЙ КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ?

Валентин БУТ

Попри невгаваючу тріскутою наших найвищих владоможців про реформи, які нібито успішно впроваджуються й які знаходять позитивне сприйняття, ба навіть високу оцінку з боку західних партнерів, Україна, на жаль, як сунулася, так і продовжує сунутися з гори в провалі. Якщо наша влада сприймає за високу оцінку своєї реформаторської діяльності доповідь заступниці секретаря Державного департаменту США пані Вікторії Нуланд сенатському Комітету із закордонних стосунків від 8 жовтня цього року (<http://www.state.gov/p/eur/rls/rm/2015/oct/248032.htm>) або чергові транші, які, скажімо, МВФ чи Міжнародний банк продовжують виділяти нам, то їй, владі, треба б чимось дівше розвіяти з-перед своїх ясних очей дим отих ілюзій. Насправді, гроші виділяють не через реальні реформи, які за двадцять місяців перебування наших «революціонерів» при владі мали б вже йти повним ходом, а через велике небажання Євросоюзу стати лицем до лісія з непередбачуваним, біснуватим «руським миром» безпосередньо на своїх східних кордонах, через небажання Заходу, в цілому, у відтворенні новітньої Російської імперії. Стосовно «високої» оцінки з боку Заходу, то маємо недвозначні заяви, при-

найні двох сенаторів США, де вони прямо говорять про недостатні зусилля українського уряду у впровадженні реформ.

Щодо доповіді пані Нуланд, то в ній вона справді відзначила прогрес України, а саме те, що з ініціативи уряду ВР ухвалила закони щодо реформування секторів енергетики та сільського господарства, зміцнення банків, скорочення і модернізації державної бюрократії, передачі більших повноважень регіонам, створення наглядової структури задля очищення від корупції. До успіхів було віднесено отримання чотирірічної програми кредитування від МВФ, реструктуризацію державного боргу, припинення воєнних дій, відведення важкої артилерії та початок повернення біженців.

Щось із перерахованого і справді є значним поступом уперед. Ніхто ж не буде заперечувати розуміння очищення банківського сектора від неплатоспроможних банків чи позитиву від припинення війни! А хіба спаде комусь на думку ставити під сумнів необхідність ухвалені Радою закони, навіть попри явну неоднозначність деякіз них? От лише поступ той чомусь нагадує спринтерський забіг у трясовині. Зазначені пані Нуланд закони поки що не більше, ніж потенціал, осіклися на сьогодні вони реально не діють. Так, банки, які, гадано, мали б зміцнюватись, як перекачували, так і продовжують перекачувати нацарсьовані олігархами мільйони в офшори. Враже те, що в цій брудній справі не пасуть задніх і банки

державні. Скандалні розкриття, де фігурують імена Авакова, Кононенка, — то лише окремі струмені того потоку. На сьогодні ні енергетика, ні сільське господарство не відчули ще на собі дії тих благодатних реформ, так само, як нема мови про якусь модернізацію державної бюрократії, реальну передачу влади на місця чи ефективну діяльність Антикорупційного бюро, початок роботи якого щосили затягуються.

Чи помічає те пані Нуланд? Безперечно. Саме тому, говорячи про позитивні зрушенні, такі, зокрема, як початок процесу реформування системи правопорядку, старт процесу створення дорожньої поліції, обрання нових місцевих прокурорів, вона особливо наголошує на нагальності реформування Генеральної прокуратури, на безпредикційній діяльності новоствореного Управління Генерального інспектора в тій системі, на якнайшвидшому призначенні антикорупційного прокурора. Ще раніше, на вересневому Фінансовому форумі в Одесі, на країні потребу якнайшвидшого реформування Генеральної прокуратури України звертає увагу посол США пан Джейфрі Пайєтт, вважаючи, що корумповані чиновники Генеральної прокуратури України відкрито й агресивно підривають реформи. І це все висловлюється відкритим текстом. Можна лише уявити, які неприємні речі говорять нашим урядовцям віч-на-віч!

(Продовження на 3-й стор.)

22 ЖОВТНЯ НАРОДНОМУ ПОЕТУ УКРАЇНИ БОРИСУ ОЛЛІЧУ ОЛІЙНИКУ ВИПОВНІЛОСЯ 80 РОКІВ! ВІТАЄМО!!!

2005 рік. Борис Олійник у Криму
(Фото В. Качули)

Борис ОЛІЙНИК

ПОХВАЛА НЕПІДКУПНИЙ

Коли здалось, що все пішло за доляр –
Земля і честь, могили й вітари,
Коли вже навіть провіщати долю
Взялись не звіздарі, а крамарі;
Коли здається, що саме повітря
Настане на лжі, немов одвар,
Коли поет, як сутенер – повію,
Кладе під владу Аполлонів дар;
Коли вам чорне видає за біле,
Не кліпнувши, зело писучий син,
І під стильовку стрижені дебіли
Полюють на людей, мов на тварин;
Коли, здалось, світ дійшов до скону
І все людське убито до осердь,
За невблаганним всеблагим законом
Приходить смерть.
Коса її надземної ograni,
З металу, непідвладного іржі,
Вона не загляда у табель рангів
На суднім рубежі.

Для неї всі однакової міти –
Король чи старець, щедрий чи скупий, –
Вона – остання справедливість світу,
Яку нікому в світі не купить:
Ні фарисею, що служив мамоні
І Україну гнув на свій коліп.
Ні злодюю державному в законі,
Що навіть Зевса з челядю купив.
І відступає туга з-перед серця,
І частя молить: «Зупинися, мить!».
І варто жити, і прагнути безсмертя,
Коли є смерть, яку не підкупить.

У ДЗЕРКАЛИ СЛОВА

В залишний вік, пристріяний до пня,
Коли частіше від святої «маті»
Гриміло над колискою: «війна», –
Судилося нам безмір пізнавати.
Були нам недосянні букварі,
Як довоєнні видива казкові,
Тому ми звички вірити на слово
Учителям воєнної пори.
Писав директор лівою. Пере
Злітало тяжко, як підбита птиця.
Ми ще не знали, що його правиця
Спочила мік полеглих за Дніпро.
Снарядний ящик правив замість парт.
Рівнявсь папір у вартості кресалу.
Тому ми все у пам'ять записали,
Тривкіші від сучасних перфокарт.
Схиляю перед вами пропори,
До ваших милиць припадаю низько,
Учителі воєнної пори,
В шинелях геніальні Сухомлинські!
Що за високим покликом душі
Учили зерня віднайти в полові
І до останку на своєму слові
Стояти, як солдат на рубежі.
Ми ще у ті осиротілі дні
Закарбували правило залізне:
З усіх – два слова: «Маті» і «Вітчизна» –
Існують звіку тільки в одинині.

УКРАЇНА ГОЛОСУЄ ТАК, НІБІ МАЙДАНУ НЕ БУЛО...

Політтехнологи передвиборних штабів працюють за тими ж самими технологіями, що й на усіх попередніх виборах

Менш як за тиждень до 25 жовтня – дня виборів до місцевих органів самоврядування – Київський міжнародний інститут соціології та соціологічна група «Рейтинг» опублікували свої дослідження щодо електоральних симпатій виборців, і не лише щодо місцевих виборів. КМІС опитував їх з 17 до 27 вересня, «Рейтинг» – з 3 до 12 жовтня.

Попри зрозумілій обережний скептицизм у ставленні до результатів соціологічних опитувань, оприлюднених за лічені дні до дня голосування, все ж можна виділити кілька очевидних результатів, зафіксованих соціологами. Насамперед, – рейтинги Блоку Петра Порошенка «Солідарність» і «Батьківщини» практично зрівнялися з невеликою перевагою президентської сили. Приміром, на виборах до Верховної Ради, якби їх проводили зараз, БПП здобула б 19,9%, а «Батьківщина» – 18,8%; а на місцевих виборах така ж мізерна перевага вже у «Батьківщини» – 19,5% проти 18,0% у БПП (дані КМІС).
(Продовження на 3-й стор.)

**КРИМСЬКА
СВІТЛІЦЯ**

ЗАСНОВНИКИ:

Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою пра-
во скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналістичне
видавництво»
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com
Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

КІНЕЦЬ СВІТЛА НА «КОРДОНІ» З КРИМОМ

Неподалік від адміністративного кордону з Кримом 20 жовтня невідомі пошкодили і замінували лінії електропередач. Учасники громадянської блокади Криму, які раніше вимагали від влади припинити постачання електрики на півострів, заперечують свою причетність до пошкодження ліній. Водночас вони не засуджують дій підривників і вважають їх «анонімними патріотами України».

Рано-вранці 20 жовтня в чергову частину Генічеського району надійшло повідомлення про те, що не подалік від села Чонгар пошкоджена лінія електропередач. На місці вийшли правоохоронці, які з'ясували, що одна з опор пошкоджена механічним способом, адо іншої прикріплена мінометні міні тратиліві шашки.

«Попередня правова кваліфікація — частина 2 статті 194 Кримінального кодексу України — умисне пошкодження об'єктів електроенергетики. Санкція статті передбачає поズавлення волі від 3 до 10 років. Нарах тривають слідчі дії», — повідомив «Крим.Реалії» старший інспектор відділу УМВС у Херсонській області Юрій Савченко.

У НЕК «Укренерго» кореспонденту «Крим.Реалії» повідомили, що на час оперативних дій міліції довелось тимчасово вимкнути лінію «Мелітополь — Джанкой», яка знала пошкодження. Однак,

як повідомили в компанії, на електропостачанні Криму це істотно не позначилося.

Трохи пізніше в міліцію надійшло ще одне повідомлення про пошкодження та мінування електроопори лінії електропередач Каховка — Островська. В «Укренерго» пояснили, що це не спричинило додаткового зниження постачання електроенергії до Криму, оскільки ця лінія і без того була вимкнена у з'язку з її реконструкцією.

На цей момент із чотирьох ЛЕП, якими постачають електрику до Криму, працюють дві: Каховка — Джанкой і Каховка — «Тітан».

Інциденти 20 жовтня — це не перша спроба вивести з ладу лінії електропередач поблизу адмінкордону з півострівом. 6 жовтня невідомі пошкодили електроопору на лінії Джанкой — Мелітополь. За цим фактом відкрили кримінальне провадження.

Раніше лідери кримських

У свою чергу, російська влада півострова засудила дії осіб, які намагались вивести з ладу ЛЕП. «Я сам — українець і сам шкодую, що серед народу України є такі люди. Ми ж під одним Богом ходи-

мо. Як же розуміти, що вони роблять? Я особисто не розумію», — сказав «Крим.Реалії» «голова» комітету Державної ради Криму з паливно-енергетичного комплексу Петро Запорожець.

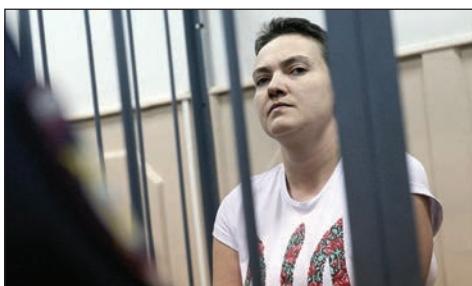
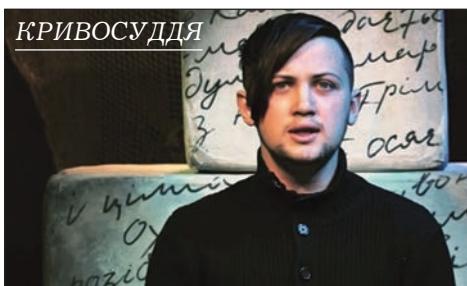
Народний депутат України попередніх скликань, кримський політик Андрій Сенченко вважає, що пошкодження електроопор — це наслідок бездіяльності держави, яка самоусунулась від боротьби за повернення Криму. «Бездіяльність спровокувала людей на блокаду, хоча блокада мала бути врегульована на рівні рішень органів влади і реалізовуватись як частина державної політики. Зараз провокують на якісі подібні акції щодо електричної блокади», — сказав політик «Крим.Реалії».

На думку Сенченка, шукати і притягати до відповідальності винних за пошкодження електромереж неефективно, оскільки вони хоч і переступили закон, але діяли в інтересах держави.

«Я думаю, що методами міліцейських розслідувань це питання не розв'язати, треба просто на державному рівні ухвалювати рішення і починати обмежувати постачання електроенергії до Криму, бо зацікавлені в цьому особи перебувають при владі і гриють руки на цих контрактах, а в результаті країна постачає електроенергію на військові об'єкти Російської Федерації», — сказав Сенченко.

Політик переконаний, що цивільні особи на адміністративному кордоні будуть самовільно брати на себе функції органів влади доти, доки сама держава не почне виконувати свої функції.

Соціальний психолог Ольга Духнич вважає, що порушення закону з боку учасників блокади є загрозою як для держави, так і для самих учасників акції. «У державі має бути монополія на насильство і монополія на покарання. А такі речі викликають ширше відторгнення у сприйнятті цієї блокади громадянами України», — вважає експерт. На думку Духнич, пошкодження електроопор — це ситуація, яка входить за рамки стандартних ситуацій, і правоохоронні органи зобов'язані розслідувати цей злочин, щоб уникнути повторення подібних інцидентів.

**МАТИ АФНАСЬЄВА:
РОСІЯ ВЛАШТУВАЛА СИНОВІ
ПЕКЛО У В'ЯЗНИЦІ**

Кримський політв'язень Геннадій Афанасьев, який відмовився свідчити в суді у сферикованій справі Сенцова і Кольченка і засуджений Росією за «тероризм», переведений на суверені умови утримання в колонії Республіки Комі.

Про це з посиланням на матір політв'язня Ольгу Афанасьеву повідомляє Центр журналістських розслідувань.

«Політв'язня, учасника так званої «групи Сенцова», за судженого в Росії за «тероризм» до семи років ув'язнення, перевели на суверені умови утримання в колонії Республіки Комі. Строком на один рік він обмежений в отриманні передач і бандеролей і наданні побачень», — повідомляє видання.

**НАДІЯ САВЧЕНКО
СКЛАЛА ЗАПОВІТ...**

Ув'язнена в Росії українська льотчиця Надія Савченко має намір удроге розпочати безстрокове голодування. Це

зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

За словами матері політв'язня, адвокат Афанасьєва оскаржує неправомочне рішення про переведення його на суверені умови утримання.

«Політв'язня, учасника так званої «групи Сенцова», за судженого в Росії за «тероризм» до семи років ув'язнення, перевели на суверені умови утримання в колонії Республіки Комі. Строком на один рік він обмежений в отриманні передач і бандеролей і наданні побачень», — повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, повідомляє видання.

На думку Афанасьєва, це зможе отримувати лише дві посилки або передачі і дві бандеролі, і мати два короткострокові і одне тривале побачення. Також передбачається його утримання в приміщеннях, що замикаються, і значно обмежується право на пересування в межах колонії, що позбавляє його можливості спілкування з іншими засудженими, пов

НАРОД І ВЛАДА – НЕРОЗВ'ЯЗНИЙ КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ?

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

А хіба ми самі не розуміємо, що навіть ті ухвалені закони є не більше, ніж камуфляжем, який, змушені до дій проолігархічна більшість нашого парламенту, демонструє світові? Хіба ми не бачимо, що під виглядом оновлення системи прокуратури на місцях у насиженні крісла повертаються старі прокурори? Хіба ми не були свідками танців з відвертим викручуванням рук навколо призначенні голови Антикорупційного бюро? Хіба не те саме відбувається зараз з призначенням антикорупційного прокурора? Хіба не знаємо, хто призначив, хто до сьогодні уможливлює перебування на посаді самого генерального прокурора, особи, яка відверто покриває, фактично є одним з очільників корупції в Краю? Чого лише вартий факт, наведений тим же паном Пайеттом, коли у справі екс-міністра екології Миколи Злочевського влада Великобританії вилучає 23 мільйони доларів незаконних активів, що належать українському народу, просить чиновників ГПУ надіслати документи, що підтверджують підстави для арешту, а ті натомість направляють їм листи адвокатів Злочевського, які свідчать, що справи проти нього немає. В результаті британський суд знімає арешт з активів, гроші пливуть на Кіпр. Чи не те саме відбувалось (досі відбувається) з «сімейними» мільйонами Віктора Януковича, з «чесно награбованими» мільйонами дрібніших сошок минулової влади?

Що ж заважає нашим владоможцям очиститися від корупційної скверни? Які вериги тримають їх в тому болоті? Що більше думаємо над тим, що якісь пропустила обриси страшної підозри, – а чи не вони найгусітішою трисковиною отого нашого корупційного болота?

Кажете, то не є жодним відкриттям? Кажете, всі про те знають? Отако... А як же тоді пояснити те, що всіх отих песяголовців хтось обрав за нашу владу?

УКРАЇНА ГОЛОСУЄ ТАК, НІБІ МАЙДАНУ НЕ БУЛО...

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Особистий рейтинг лідерів, за даними того ж КМІС, на сьогодні такий: за Порошенком готові проголосувати (якби проводилися президентські вибори) 25,5% виборців, за Тимошенко – 20,5%. Опитування «Рейтингу» дає трохи більший розрив: за Порошенком – 25,5%, за Тимошенко – 15,5% (уточнення: це симпатії тих, хто виправив голосувати і твердо визначився з вибором).

Далі, «Опозиційний блок», який вже самою назвою претендує бути головним опозиціонером до чинної влади (тобто другою за впливом політичною силою) і який є основною партією, де згуртувалася більшість колишніх видних членів Партиї регіонів, на таку претензію не вітагує. Порівняно з минулорічними парламентськими виборами, він не збільшив рівень підтримки виборців, хоч і загалом не зменшив (блізько 11%). Інші партії, які позиціонують себе на цих виборах як опозицію до Блоку Петра Порошенка, – від «Самопомочі» та Радикальної партії Ляшка до «Правого сектора», «Свободи» й «Укропу» – хоч дещо і підвищили свою популярність (але не суттєво; найвищий результат КМІС дає «Самопомочі» на місцевих виборах – 14,9%), але помітно відстають від лідерів і вже їх не наздоженуть.

Також варто відзначити очевидне: нові партії, створені перед самими виборами (як-от, «Наш край», «Відродження», «Партія простих людей», «Укроп» тощо), і близько не наближаються до всеукраїнських масштабів (так ї, власне, не ставлять собі це за мету), і розраховують виключно на локальні перемоги на виборах мерів окремих міст чи на проходження до окремих рад міні-

Кажете, люди не знали, що вони аж такі капосні? Кажете, ці були країнами з тих, за кого можна було проголосувати? Оті негідники... Як не соромно обманювати сподівання народу! Ганьба!

А що, може, минулого чи позаминулого разу вибрали країн? Теж ні! Що ж це в нас за еліта така – куди не повернись, одні шаромижники! Але не побивайтесь, товариство. В неділю саме вибори, то оберімо собі хоч цього разу справжню владу, таку, яка зробить всім нам нарешті «хорошо» – відремонтує розбиті вінці дороги, відкриє десятиліттями закриті фабрики-заводи, забезпечить безкоштовну освіту-медицину, зробить безкоштовним газ (бо ж то загальнонародне благатство!), надасті пільги на те і на се, а то, гляди, й видаста кожному українцеві по курці, яка несе золоті яйця. Ну, має ж, нарешті, бути хоч якська справедливість!

Гріх, кажете, збиткуватися, бо народ таки надіється на тих, кого обирає, віріть їхнім обіцянкам? Отож ж то й воно, шановні... Булат Шалкович Окуджава, мудрий поет-пісняр, подарував колись світові чудові пісні, що якнайкраше віддзеркалює цю ситуацію. Загляньмо ї ми в це дзеркальце – чи не відізнаємо кого? (<https://www.youtube.com/watch?v=VwWBZw4C11>)

Насправді, я не думаю, що серед мудрих «світличан» багато таких, хто живе одними надіями. В характері українця споконвіку було закладено потужну енергію самостійності, самодостатності, впевненості в собі. Саме вона дозволила нам пронести нашу ідентичність через усі випробування долі, саме вона – впевнений у тому – дозволить нам, зрештою, видряпatisя з болота, в яке нас затягнули і ледь не втопили. Варто лише згадати, що зовсім не нахабні злодійкуваті нездари є володарями на нашій землі, а ми з вами. Згадати і діяти відповідно. Найперше, маємо відновити самоврядування, яке з дідів-прадідів існувало в нашему Краю. На-

віт вже існує законодавство, особливо з нещодавно ухваленим законом про місцеве самоврядування, дає досить владі, аби можна було взяти справу відродження Краю в свої руки. Кому, як не нам, знати, що краще вирощувати на наших полях, яке виробництво налагодити, з ким торгувати і кого обирати на ту владу. Обирати – саме так, а не грратися у вибори за правилами наперсточників, як те робимо донині. Адже в кожній громаді знаємо людей, знаємо, на що вони здатні, можемо значно швидше й ефективніше впливати на них. Звісно, і за найкращих умов можна і далі відсиджуватись у крайній хаті, тимати дульо в кишені, чекати манні небесної гундосячи, що клята влада того не забезпечує. Але тут варто усвідомлювати, що, скажімо, Біблія розглядає життя як вибір – наш власний вибір. Життя можна прожити, а можна проіснувати. Згадаймо притчу про лукавого раба – невже наш вибір буде на його користь?

Саме тому, коли почуєте, як якіс «прості люди», люди з вилами чи ще які нововідкрінці обіцяють вам молочні ріки в кисельних берегах з манною каšeю в присипку, безлімітні пільги на все, що бажаєте, включно з проїздом від Закоропинська до Марселя, пригадайте мудрого Булага Шалковича і женіті тих швондерів далі, ніж очі бачать. Натомість шукайте вже сьогодні тих, хто замість пустопорожньої заметілі слів запропонує вам детальні, добре обґрунтовані плани відродження чи то заштатного молокозаводу, чи «Південнашту», прокладення нової дороги, чи ремонту вже існуючої – того, що вже завтра дасті вам достойно оплачувану роботу, впевненість у собі і в майбутньому ваших дітей.

Нинішні вибори зусиллями нашої сьогоднішньої влади не обіцяють, на жаль, можливості вибрати тих, хто почне, нарешті, піднімати країну з руїн. До влади тягнуться все та ж трафена колода опертоків волеїв та їхніх шестірок. Маємо ігнорувати їх. Ідемо на вибори, аби нашим голосом не скористалися нечисті

на руку шахрайі, але голосуємо лише в тому разі, коли на всі сто відсотків упевнені у своєму виборі. В іншому разі, викреслюємо всіх.

– А хто там, сидячи по шию в болоті, белькочко щось, похлинаючись брудною жизнею, що то, мовляв, не вихід, що людям треба дівіряті?! Чи не ту саму довіру спиваєте нині, дівірливі мої?

Насправді, реальний шанс матимемо лише тоді, коли дозріємо до розуміння потреби реального самоврядування не на словах, а на ділі, коли, не чекаючи понеділка, через Мережу, а чи розлеклюючи об'язи на стоявих, закличемо своїх сусідів, односельців, співгромадян на віче, на якому поставимо питання утворення територіальної громади, коли оберемо, як колись на козацькому Колі, реальних керівників тієї громади, людей, які будуть звітувати не перед віртуальною владою Центру, а перед нами, отоді можна буде сказати, що ми почали відродження України.

З надією – Валентин БУТ

Крим

НАРОДНИЙ КОМЕНТАР

— Я не подивлюся на те, що Бараболя — мій кум! Розікрав казну — відповідай! Хай всиплять йому тридцять різок! Умовно, звичайно...

«ЯК ВОНИ КРИМ ЗБИРАЮТЬСЯ ПОВЕРТАТИ, ЯКЩО МЕНІ ТІ КОПІЙКИ – МНОЮ Ж ЗАРОБЛЕНІ! – ПОВЕРНУТИ НЕ МОЖУТЬ!»

До «Кримської світлиці» звернувся наш давній читач із Сімферополя Микола Йосипович Москаленко. Вже понад рік він добивається повернення свого банківського вкладу у збанкрутілу банку «Київська Русь». Спочатку, коли ще функціонували пошта і телефонний зв'язок з материком, пробивався до банкірів так. Згодом навіть відважився, незважаючи на вік, на вилазку до них на материк, але – безрезультатно. Потім, коли з комунікаціями стало зовсім зле, кілька разів ми з нашої редакційної електронної пошти відправляли листи Миколи Йосиповича на адресу банку і Фонду гарантування вкладів, але, як по-російськи кажуть, «ни ответа, ни привета», а по-нашому – віз і нині там...

Нещодавно Микола Йосипович знову завітав до нас – вже зовсім зневірений і розчарований. «Я ж чужого не прошу – це ж мої гроши! I скільки їх там? Та ті банкіри за вечір стільки в ресторані прогулюють. Невже держава не може знайти на них управу? Ось до президента ще звернуся, а тоді – хоч хреста став: і на моїх грошах, і на такій владі, і на Кримові, й на державі. Як вони Крим збираються повернати, якщо мені копійки – мною ж зароблені! – повернити не можуть!».

Микола Йосипович попросив переслати свого листа й опублікувати його у «Світлиці», бо переконаний, що він такий, обманутий, не один (а звідки ж тоді у банкірів мільйони?). Знаємо, що з кінця жовтня в Адміністрації Президента України має запровадити систему електронних звернень до Глави держави – ось і переконаемося, що то за система і чи допоможе вона повернути людям ВІРУ: у справедливість, владу, закон, державу – зрештою, і в Український Крим, де треба боротися за кожну українську душу...

м. Київ, вул. Банкова, 11
Президенту України
Порошенку Петру Олексійовичу
ЗВЕРНЕНИЯ

Я, Москаленко Микола Йосипович, мешканець м. Сімферополь, 1930 року народження, учасник війни, є депозитним вкладником банку «Київська Русь» (договір № 38383-45-3 від 25.03.2014 р. і договір № 11506-9 карткового пенсійного рахунку).

На мої численні звернення – особисто, письмово, по телефону – про-

повернення коштів по депозиту і залишків пенсії по картковому рахунку спочатку до банку «Київська Русь», а потім, після банкрутства банку, до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб України до цього часу жодної відповіді я не отримав.

Прошу Вас посприяти вирішенню моого питання.

З повагою, М. Й. Москаленко

16.10.2015 р.

Відповідь на мое звернення прошу надіслати на адресу: kr_svit@meta.ua

Жовтень 2015 р. М. Й. Москаленко (крайній ліворуч) — у «Світлиці»

— Чи пов'язуєте ви військове вторгнення Росії в Сирію з анексією Криму?

— Я не можу знайти відповідь, яке завдання є головним, коли Володимир Путін активізував участь Росії у війні в Сирії. Для нього є важливим відчуття власної безпеки. Він — у ситуації, коли визнання помилки (анексії Криму та війни з Україною) є неможливим, але є чітке розуміння стану, в якому він опинився. Тому через ескалацію у Сирії Путін намагається витягти свої каштани з багаття. Думаю, що цими каштанами є Крим. Він намагається створити нові кризові ситуації на міжнародній арені й примусити Захід йти на поступки Росії. Але

Дніми на 197-й сесії Виконавчої ради ЮНЕСКО ухвалила рішення щодо продовження надалі тримати «кримське питання» на порядку денного не лише цієї спеціалізованої установи, а й загалом в ООН. Член офіційної делегації України в ЮНЕСКО, голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров в інтерв'ю «Укрінформу» розповів про свою місію штаб-квартирі цієї установи ООН, про важливі зустрічі у Парижі, про блокаду та сьогоднішню ситуацію в Криму, а також про те, яким чином Сирія пов'язана з українським півостровом.

МІСІЯ В ЮНЕСКО

— Рефате Абдурахмановичу, у чому полягала ваша місія в ЮНЕСКО?

— 14 жовтня разом із колегами ми презентували проект резолюції на засіданні Виконавчої ради ЮНЕСКО. На жаль, відповідно до існуючих норм та у зв'язку з міжнародною ситуацією, ми повинні кожен термін (щороку) підтверджувати статус Автономної Республіки Крим в Україні. Тому презентація резолюції для нас була дуже важливою. Ми підтвердили, що Крим є Україною і звернулися до Генерального директора ЮНЕСКО Ірини Бокової з проханням повною мірою реалізувати механізми щодо моніторингу ситуації на кримському півострові, у тому числі з правами людини. Маємо результат: 18 країн з Україною включно підтримали нашу позицію. Чотири, як і попереднього разу, зокрема Росія, виступили проти.

— Що це дає Україні?

— На новий термін ми входимо з твердою позицією ЮНЕСКО, що у Російської Федерації при вирішенні багатьох питань не буде можливості напряму впливати та змінювати формулювання міжнародного документа, який стосується компетенції ЮНЕСКО, на відміну від тих, які було закріплено у середу в Парижі.

— Як ви загалом оцінюєте ефективність та потенціал ЮНЕСКО щодо захисту прав людини та сфер, за які відповідає ця установа, у контексті російської анексії Криму?

— Загальновідомо, що ця організація є інтегрованою в ООН і, попри ухвалену 27 березня 2014 року резолюцію Ради Безпеки, коли 100 країн виступили проти анексії Криму, ЮНЕСКО намагається використати росіян та їхні симпатики. Вони прагнуть розвійти консолідований розуміння того, що Крим є і залишатиметься частиною України. Росіяни мають вплив у багатьох сферах, і ЮНЕСКО для них є одним із найважливіших майданчиків для маніпуляцій після ООН. Я не ставлю під жден сумнів авторитет ЮНЕСКО, він величезний. Водночас усі ті слабкості, які притаманні всім міжнародним організаціям, зокрема й ООН, тією чи іншою мірою притаманні й її спеціалізованим установам.

— Що ви маєте на увазі?

— Існуюча система внесків є можливістю впливати на вразливі аспекти діяльності всіх цих організацій. Можливість поєднання різних сторін співпраці між впливовими державами з іншими державами в багатьох сферах, зокрема військової або комерційній, переноситься на ту сферу діяльності, якою опікуються ЮНЕСКО. Тому багато членів Виконавчої ради цієї організації є обережними щодо визначення своєї позиції, у тому числі з кримського питання в ООН. У цьому контексті заклики російської делегації щодо теми дискусій, мовляв, питання Криму не лежить у компетенції її сфері діяльності ЮНЕСКО, використовуються певними державами у власних інтересах. Хоча я не бачу жодних питань, пов'язаних у рамках ЮНЕСКО з анексованим півостровом, за які ми могли б бути спокійними в умовах окупації Криму. Росія втілює брутальну політику витіснення крим-

ських татар, а сподіватися на те, що за їхньою відсутності Росія піклуватиметься про пам'ятки кримськотатарської культури та історії, — це, м'яко кажучи, наївно. На мій погляд, ЮНЕСКО у розгляді таких питань, як анексія Криму, і далі відчуватиме труднощі, особливо якщо Рада Безпеки, Генеральна Асамблея ООН, Рада Європи, Європейський парламент на знайдуть ефективних способів вирішення цієї проблеми.

ДИПЛОМАТИЧНИЙ ТА ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ ДІАЛОГ

— Які ще зустрічі у вас відбулися в Парижі?

— Відбулися важливі зустрічі з головами представництв іноземних країн при ЮНЕСКО. Зокрема, з представниками Туреччини, Швейцарії та Євросоюзу в ЮНЕСКО. Ми домовилися про максимально консолідований спільні позиції. Крім того, відбулася низка зустрічей на Ке д'Орсе (МЗС Франції) та у Сенаті.

— Як ви оцінюєте їхні результати?

— Цікавою та важливою була зустріч із керівництвом департаменту з питань Континентальної Європи МЗС Франції. Зустріч була наскіченою і ключовою, з точки зору розкриття нашого розуміння процесів, які впливають як на зовнішню політику Франції з її європейськими партнерами щодо України, так і на політику щодо виконання Мінських домовленостей і можливий розвиток ситуації. Особисто я є прихильником Мінських домовленостей. Торік домовленості відіграли свою роль у припиненні кровопролиття і відведенні загрози вторгнення в Україну. Але сьогодні Мінськ-2 ставить Україну перед великими ризиками.

— Що ви маєте на увазі?

— Я голосував за зміни до Конституції як народний депутат України, але не зможу проголосувати за проведення виборів на окремих територіях Донецької та Луганської областей до того, як Росія не гарантуватиме виведення незаконних військових формувань, закриття кордонів зі свого боку на контролювані бойовиками території. Йдеться про 400 km кордонів. Не можу уявити послідовність, як можна проводити вибори за таких обставин. Французы сторона говорила про таку послідовність. Дипломати вислухали з розумінням нашу позицію. Одразу після нашої зустрічі керманичі департаменту пішли на нараду за участі представниці Франції у мінській групі П'єра Мореля. Наши думки були озвучені там також.

— Про що говорили з сенаторами?

— Ми зустрічалися з представниками комісії Сенату Франції. Розмова викликала глибокі розмірковування. Мені здалося, що намагання у короткий термін відшукати ефективне розв'язання, як кажуть західні дипломати, «української кризи», але насправді — війни між РФ і Україною, надихає наших співрозмовників використовувати навіяні окупантам речі. Зокрема, я почув, що нібито більшість населення в Криму підтримала референдум за приєднання до Росії. Довелось нагадувати хронологію анексії та поспіху організації так званого референдуму за приєднання півострова до РФ. Один із сенаторів, здається з Ельзасу, був надзвичайно здивований справжніми фактами.

Насправді, ми надзвичайно відчінчили з керівництвом департаменту з питань Континентальної Європи МЗС Франції. Зустріч була наскіченою і ключовою, з точки зору розкриття нашого розуміння процесів, які впливають як на зовнішню політику Франції з її європейськими партнерами щодо України, так і на політику щодо виконання Мінських домовленостей і можливий розвиток ситуації. Особисто я є прихильником Мінських домовленостей. Торік домовленості відіграли свою роль у припиненні кровопролиття і відведенні загрози вторгнення в Україну. Але сьогодні Мінськ-2 ставить Україну перед великими ризиками.

— Що ви маєте на увазі?

— Я голосував за зміни до Конституції як народний депутат України, але не зможу проголосувати за проведення виборів на окремих територіях Донецької та Луганської областей до того, як Росія не гарантуватиме виведення незаконних військових формувань, закриття кордонів зі свого боку на контролювані бойовиками території. Йдеться про 400 km кордонів. Не можу уявити послідовність, як можна проводити вибори за таких обставин. Французы сторона говорила про таку послідовність. Дипломати вислухали з розумінням нашу позицію. Одразу після нашої зустрічі керманичі департаменту пішли на нараду за участі представниці Франції у мінській групі П'єра Мореля. Наши думки були озвучені там також.

— Що це за організації?

— Це — делегація Ради Європи на чолі з комісаром з питань прав людини Нілсом Мужнієком, яка торік два-

три дні перебувала у Криму. Її доповідь дуже роздратувала Москву. Друга організація, яка цього року відвідала півострів за спеціальною домовленістю з українською владою та Путіним, — це неофіційна делегація Туреччини. До її складу увійшли досвідчені дипломати, експерти, правозахисники. Вони оприлюднили свій звіт у червні. Жорстка реакція Москви не заборглася. Відтак жодних міжнародних місій на півострові немає. Але присутність міжнародної місії у Криму на період окупації була вже потрібною. Це деякою мірою захищало б людей, стимулювало безмежну дискримінацію відносно

— Як ви оцінюєте ефективність перших тижнів блокади Криму?

— У ситуації, що склалася, ми вимушено шукаємо шляхи, щоб впливати на окупантів. Блокада є одним із інструментів, який має принести результати. Ми мали

року за відмову йти на пряму зустріч з окупантами. Пізніше «закрили» Алі Асанова, Мустафу Дегерменджі. Крім

того, арештовано четверо кримських татар, які є представниками однієї з релігійних течій, яку окупанти вважають екстремістською. Ці четверо людей були арештовані у селах, розташованих біля Севастополя. Їх оголошено представниками терористичних ісламських організацій.

— Як ви оцінюєте ефективність перших тижнів блокади Криму?

— У ситуації, що склалася, ми вимушено шукаємо шляхи, щоб впливати на окупантів. Блокада є одним із інструментів, який має принести результати. Ми мали

ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД МОБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

намір увести блокаду ще тоді. Але існував великий ризик, що російські війська спробують пробити коридор до Придністров'я або через Маріуполь до Криму. Цього року ми відчули іншу загрозу — те, що кримська тематика витісняється на периферію. Щоб мобілізувати суспільство, ми вирішили 20 вересня розпочати блокаду.

Це не є блокада у класичному розумінні. Дороги залишаються відкритими, люди перетинають адміністративний кордон, автотранспорт пересувається без перешкод. Це — блокада постачання товарів. Свого часу Україна створила вільну економічну зону «Крим», коли товари без мита постачалися на півострів. Українські компанії отримували великий прибуток з цього, але, разом з тим, більша частина товарів перевозилася на материкову частину РФ без акцизів. Ці товари змінювали маркування на півострові та йшли до Росії.

Крим став своєрідним контрабандним хабом. З одного боку, я і сотні таких же, як я, їздили по світові й вимагали невизнання Криму російським, вимагали введення санкцій проти Росії, а водночас Україна робила навпаки. Тепер це припинилося. Завдяки блокаді ми повернули кримське питання у політичний дискурс.

— Які наступні кроки, чи варто чекати на енергетичну блокаду?

— Блокада енергетична можлива, її дуже побоюються у Криму, оскільки тих генеруючих можливостей, які присутні на півострові, не вистачить для підтримання життєдіяльності. Якщо не припинити енергопостачання, окупанти зміцнюють загрозу. Для ФСБ кращий мусульманин — це той, який удеї на намаз, а увечері п'є горілку. А чим більше людина дотримується релігійних канонів, тим вона більш підозріла. У християнських храмах цього немає, але на великих службах як у мусульманських, так і у православних культових закладах постійно присутні ФСБ-шники. Вони все контролюють.

— Скільки сьогодні кримськотатарських в'язнів перебуває у Криму?

— Сьогодні в Криму у катівнях ФСБ сидить семеро кримських татар. Мій заступник Ахтем Чийгоз був кинутий за грати ще 29 січня 2015

року. Але його відпустили з північ України. Віялові відлючення стануть реальністю. Крім того, може постати питання сировини для українських АЕС, яку ми отримуємо з Росії. Тут багато запитань, на які я поки що не знаю відповідей. Перше, що потрібно, — щоб ВРУ склава закон про вільну економічну зону у Криму.

Роман СУЩЕНКО
Паріж

У МОСКВІ ПРЕЗЕНТУВАЛИ КНИГУ «#КРЫМНАШ» — ПРО НЕСПРАВЕДЛИВУ І НЕЧЕСНУ АНЕКСІЮ ПІВОСТРОВА

Як передає власний ко-респондент УНІАН у РФ, ведучий презентації, ро-сійський політичний експерт Станіслав Бєлков-ський зазначив, що ця книга є зображенням юри-дичних, політичних і мо-ральних аргументів на користь того, що анексія Криму була несправед-ливою і нечесною. «Кни-га сприяє розумінню, чо-му Крим не наш», — на-голосив Бєлковський.

«На мій погляд, все, що пов'язано з Кримом, є більше предметом психоаналізу, ніж ана-лізу політичного чи юридичного. Те, що ста-лося, — це бажання пев-ної фізичної особи ком-пенсувати свій ком-плекс неповноцінно-сті», — сказав він.

Водночас автор кни-ги, російський юрист Олена Лук'янова заявила, що юридична експертиза питання «приєднання» Криму показала зневагу до ро-сійського законодавства.

«Експертиза щодо Криму показала, що юридичні проце-дури були порушені неодноразово», — заявила вона.

О. Лук'янова наголошила, що при прийнятті рі-шення про анексію Криму було не менше восьми порушень різного харак-теру, але в основному все зводиться до перевірки Конституційним судом об-ставин договору «про вхо-дження Криму до РФ».

Експерт переконана, що цей документ був недо-статньо перевірений, по-суті, щодо порядку підпи-сання, відповідності між-народним договорам і Кон-ституції РФ.

«Якщо б усі ці правила були дотримані, то Кон-ституційний суд не зміг бы прийняти кореневого рі-шення в процесі приєд-нання Криму і міста Севас-тополя до РФ. У законі про порядок прийняття до її складу нових суб'єктів за-значено, що такий договір може набути чинності, як-що встановлено консти-туційним шляхом його за-коності», — сказала Лу-к'янова. «Конституційний

суд виконав своє завдання некоректно, багаторазово порушивши не тільки за-кон про Конституційний суд, а й інші норми права і Конституції. Наслідки могли бути зовсім іншими», — зазначила вона.

За словами Лук'янової, книга є початком експерт-ної дискусії й надалі буде доповнюватися і переви-даватися.

Крім того, співавтор кни-ги Євген Іхлов зазначив, що при проведенні сер-йозного аналізу обставин анексії Криму буде зазна-чене, що Верховна Рада Криму приймала рішення про відокремлення від України в умовах окупації півострова російським спецназом, а рішення про направлення військ в Укра-їну Рада федерації затвер-дила на підставі неправ-

дивої інформації. «Весь ланцюжок рішень буде ви-занено нелегітимним», — упевнений він.

«У березні 1938 року Гіт-лер окупував Австрію для того, щоб запобігти про-веденню референдуму, який австрійський уряд мав намір провести. Тоді біль-шість австрійців хотіла при-єднатися до Рейху. Але Гіт-лер не хотівся відновлювати велику Німеччину з 50–60% підтримки. Хоті-лося говорити про одно-стайність розділеної німе-цької нації, тому приводом для окупації Австрії стало саме признання австрій-ським урядом плебісциту щодо об'єднання», — ска-зав Іхлов.

У свою чергу, юрист, спів-автор книги Сергій Ожич заявив, що Укра-їна не зробила нічого такого, за що у ній була забрана територія. За його словами, рішення про анексію приймalo-ся не на основі закон-них підстав, а на основі «категорії морально-сті». При цьому він на-гадав, що золоте пра-вило моральнostі го-ворить: «Не вчиняй сто-сово інших так, як не хо-чеш, аби вчинили стосов-но тебе».

«Хотів би звернутися до нашого президента — хотів би він у стрічці новин прочитати ось таку новину: голова КНР заявив, що Си-бір стала частиною Китаю не тому, що ми хочемо щось вкусити, урвати. Не через те, що ця територія має стратегічне значення. Це — елемент історичної справедливості», — сказав Ожич і зауважив, що росі-янам потрібно відповісти на запитання, чи хочуть вони, щоб стосовно РФ була встановлена така сама «справедливість».

На презентації були при-сутні троє «зелених чо-ловічків», щоб нагадати, як відбувалося «приєднання» Криму до РФ.

У КЕРЧІ ЗНОВУ ЗІСУВАЛИ ПОРТРЕТИ ПУТІНА

У Керчі невідомі знову зісували портрети президента Росії Володимира Путіна. Цього разу невідомі розма-лювали великі графіті з зображенням російського президента, розміщені на житловому будинку по вулиці Сверд-лова, а також на стіні колишнього літ-нього кінотеатру в районі міської набе-режній і вздовж дороги навпроти хра-му Іоанна Предтечі.

Як повідомляє кореспон-дент «Крим.Реалії», на од-ному з портретів Путіну до-малювали хреста, на іншо-му додали нецензурний на-пис синою фарбою.

Зафарбовувати зіпсовані портрети комунальники почали ще вдень у вівторок, 20 жовтня.

На міських форумах і в соціальних ме-режах по-різному ставляться до дій як невідомих, так і авторів самих портретів. Деякі користувачі вважають це вандаліз-мом, за який потрібно карати, інші про-понувають замість Путіна намалювати на стінах портрети відомих акторів, поетів або ж просто пейзажі.

«Чому б цим митцям не зобразити Пуш-кіна, Есеніна, Майю Плісецьку, Володи-мира Нікуліна, Вінтика і Шпунтика, на-решті? Якщо так свербити лизнути владу, то де Лавров, Песков і Чуркін? Що, не такі любимі?» — пише один із користувачів.

Деякі керчани при цьому зізнаються, що не розуміють, навіщо в місті стільки портре-тів російського президента.

«А що, якщо довести ситуацію до абсур-ду і розмалювати портретами всі будин-ки Керчі, всі білборди обвішати цими портретами? Це все лише уявна гіпер-болізация явища, але цікаво, що тоді

восторжествує — патріо-тизм чи все той же ідо-тизм? — пише керчанин.

Тим часом комунальники також зафар-бували і нецензурний напис, зроблений раніше невідомим на паркані навколо сміттєвих контейнерів в одному зі спаль-них районів міста. При цьому напис зафар-бували не повністю, а лише нецензурні слова, залишивши при цьому абревіатуру «ПТН-ПНХ».

Раніше в Керчі невідомі розмалювали графіті із зображенням президента Росії Володимира Путіна на стіні будинку по-ряд із міською друкарнею, на перетині вулиць Карла Маркса та Кірова. Путіну домалювали окуляри і «гітлерівські» вуса, на лобі зобразили нацистську свастику. Комунальники швидко зафарбували портрет.

Також у Керчі неодноразово бруднили чорною фарбою білборди із зображен-ням Путіна.

Це — не поодинокі випадки псування графіті з Путіним у Криму, подібне відбу-валося в Сімферополі та Ялті.

Крим - наш дім!

KC

КРИМ ВИМАГАЄ ЖЕРТВ...

Фільм Ігоря Піддубного «Крим. Курорт су-ворого режиму», показаний 17 жовтня на каналі «UA: Перший», — це болючий ляпас україн-цям, які настільки не цікавилися Кримом, що прокинулися лише після його анексії.

І це пекучий сором для них, тобто нас. Хай у дивовижний спосіб автор оминула півост-рів у своїх відпуклих подорожах, це геть не привід ігнорувати історію та культуру наро-дів, що населяли Крим до 1944 року. Щоби розуміти, треба знати. Без жодних поправок та послання на вбогу програму з літератури народів СРСР на радянських журфаках, де не було найменшої згадки про творчість кримськотатарських письменників. Тепер за-вдяки фільму харківського режисера Ігоря Піддубного я знаю, чому — від 1970 року офіційно постановою ЦК КПРС кримські татари зникли з «реєстру» народностей СРСР. Їх зробили просто татарами.

«Курорт суворого режиму» — не лише історія про 200-літнє впокорення кримських татар Російською імперією, хай би як вона називалася. Фільм Ігоря Піддубного — ще й про нас, тих, хто допустив анексію, не захочівши чи не зумівши протиставити варварській московській пропаганді жодного аргу-менту. З іншого боку, чи можна було досту-катися логічними аргументами до них, хто знемагав від ейфорії «кримнашу»? Вочевидь, тоді це було неможливо. Навряд чи можна й тепер. Хоча автор чотирисерійної стрічки про Крим від 1783 до 1991 року сподівається, що хоч хтось із «кримнашів», переглянувши її, бодай на хвилину замислиться. Зрозуміло, що російське телебачення такої крамоли не покаже зроду, але є, зрештою, Інтернет.

Подібні сподівання автора — цілком беззна-дійна справа. Проте фільм «Крим. Курорт суворого режиму» чудово працює саме на українську аудиторію. Передусім тим, що відкриває невідомі сторінки історії за допо-мою автентичних архівних документів.

Можна не сумніватися — пересічний українець чудово свідомий і того, що Кримське ханство було союзником українського війська в його боротьбі з Московським царством, і того, як і чому Кримську область РСФСР було перепідпорядковано УРСР. До того ж із дотриманням усіх необхідних процедур. Як і про депортaciю кримських татар ми в загальних рисах знаємо. Але тут ключові слова — «в загальних рисах».

Ігор Піддубний, режисер і наратор фільму, як і в попередній своїй стрічці «Степан Бандера. Україна між червоним та чорним», читає на камеру документи різних часових відтинків, від «золотої доби» Катерини II, коли вона вперше приєднала Крим до Російської імперії, до результатів референдуму 1 грудня 1991 року, коли більш ніж 70% мешканців півострова проголосували за незалежність України.

Фільм складається з чотирьох півгодинних серій, кожна з яких розповідає про одну частину загальної історії Криму. Перша — про часи Катерини II, князя Потьомкіна Таврійського, генералісимуса Суворова — до 1917 року. Другу присвячено великому теро-ру в Криму, як білому, так і червоному, третю — долі Криму в Другій світовій війні, четверту — повоєнній українській розбудові півострова.

І хай там як і що, але з усього 200-річного існування Криму в складі Російської імперії та СРСР найшасливішим для його економі-ки та соціального життя виявляються 50-60-ті. Час, коли Українська РСР ціною неймовірної напруги всіх сил збудувала Північно-Кримський канал та провела 85-кілометрову тролейбусну лінію Сімферополь — Ялта, що спричинило на півострові небачений доти туристичний бум.

Але й про ці незаперечні досягнення, як і про трагедії виселень корінних народів, що безперервно трапилися всі дві століття, лише цифри з документів. При-міром, коли спрвді геройна восьмимісячна оборона Севастополя від нацистських загарб-ників 1941 року завершилась зрадою коман-дувачів, наводиться цифри втрат радянського десанту — 41 тисяча вояків, тобто половина.

Автор відновлює історію зі скрупульозні-стю археолога, який методично, шар за шаром, відкриває нові й нові пласти культу-турної «породи». І це колосальна робота людини, яка відчуває свою відповідальність за анексованій Крим, розвінчує міф про «исконно руський» півострів. Він доводить: російським Крим став остаточно лише 1944 року, коли тут не стало ані кримських татар, ані вірменів, ані греків, ані німців, ані українців. І росіянам завжди, всі два століття, коли історія Криму розкручувалася по спіралі, він був потрібен лише як плацдарм задля задоволення імперських амбіцій — турецьке узбережжя Середземно-го моря, Константинополь-Стамбул, Бос-фор і Дарданелли.

Занурившись в архіви, Ігор Піддубний спростовує ще один радянський міф про Крим — як вічну «всесоюзну здравницю». Остання стала такою лише після включення Кримської області до складу УРСР, тоді, коли на півострів прийшла вода з Дніпра. До цього півострів не був привабливим туристи-чним об'єктом.

Жодних компліментів автор не роздає. Геть нікому. Якщо йдеться про терор, то не лише про червоний, а й про білій. Адже до того, як Кримом під час громадянської війни почав командувати адмірал Врангель, тут практикували масові публічні страти, число стражчених налічувало десятки тисяч.

Коли він розповідає про часи нацистської окупації, то абсолютно правомірно твердити: німецькі завойовники в своїх методах упо-корення Криму копіювали чекістські спосо-би терору.

Якщо Ігор Піддубний розповідає про зага-лом позитивне для Криму, хоча й економі-чно-фінансово тяжке для УРСР рішення Хру-щова 1954-го, то не забуває згадати про постанову ЦК КПРС ві

Столичне політичне поле Росії витоптане й зачищене, політика, нормальні жива політика, а не її візантійська імітація, йде у регіони. Ми пам'ятаємо, як активно працював у Ярославській облдумі Борис Немцов. У Петербурзьких Закзборах є (поки що, до наступних виборів) ціла фракція демократів. Але, схоже, такому гнілу лібералізму кремлівської влади приходить кінець. Демократії на чолі з Михайлом Касьяновим, Олексієм Навальним, Іллео Яшиним наглуко закрили вхід на недавні регіональні вибори. А наприкінці минулого тижня з надуманого приводу позбавили статусу депутата Псковського обласного парламенту, «яблучника» Лева Шлосберга. Того самого, який рік тому не побоявся голосно заявити про темні історії з похороном псковських десантників, які загинули «на навчаннях».

— В Україні, у світі ваше ім'я стало широко відомо у серпні-вересні минулого року, після публікацій у вашій газеті «Псковська губернія» про таємний похорон псковських десантників і напад на вас, що послідував за цим. Можете трохи детальніше розповісти про те, що тоді сталося?

— Тоді збіглися кілька подій. Незадовго до цього, влітку 2014 року, команда чинного губернатора Псковської області Андрія Турчака зробила все, аби з допомогою «муніципального фільтра» не дати мені стати учасником губернаторських виборів: не вистачило 8 підписів зі 157 необхідних. Після цього, у серпні 2014 року, ми випустили великий тиражем регіональну газету партії «Яблуко» «Гражданин», в якій було дві головні тези. Перша: Турчак злякався, злякався суперника. Друга: ми не програли, ми перемогли. Йшлося про моральну перемогу. Губернатор був розлючений такими оцінками. Це було не перше наше з ним протистояння.

Ще у лютому 2014 року я отримав від сімей військовослужбовців і виклав у своєму ЖЖ інформацію про участі псковських десантників у кримській спецоперації, що теж викликало обурення Турчака. У березні він публічно кілька разів висловився про «ворогів народу», «п'яту колону» і «шаблі Держадепу», я відповів йому публічно 27 березня з сесії обласних Зборів виступом про те, хто насправді є ворогом Псковської області.

А далі — війна. 15-16 серпня військовослужбовці псковської 76-ї дивізії ВДВ були переведені у Ростовську область, під Таганрог. Їм дали три дні на бойове злагодження і направили через кордон, у Луганську область. Почалася ця жахлива війна. З'явилися перші загиблі. Пішли поховання. У Пскові приїхало багато журналістів. Їм погрожували, заважали працювати. Можна згадати, як розповідав про це кореспондент телеканалу «Дождь» Володимир Роменський, якого погрожували вбити і закопати тут у болоті, поруч з Псковом багато боліт, ніхто ніколи не знайде.

У Пскові є нове кладовище «Крестовське», де поховані загиблі в Україні. Журналісти кількох ЗМІ, в тому числі «Дождя», «Фонтанки», «Російської планети», приїхали туди на машині. На них напали. Нападники були зі штопором у руках, прокололи шини, намагалися розбити скло, погрожували розправою. Машина дивом вирвалася з кладовища, викликала поліцію, нападників потім знайшли за відбитками пальців на капоті. Але в підсумку до відповідальності нікого не притягли.

Спільними зусиллями журналісти вивели у світ великий обсяг достовірної інформації. 29 серпня було скоечно напад на мене. Він викликав великий резонанс. Люди сприйняли це як виклик суспільству.

— Ви згадали про вашу першу лютневу публікацію з приводу кримської спецоперації. Нагадайте, будь ласка, про неї.

— Я тоді дізнався від рідних військовослужбовців і написав у своєму Живому Журналі про присутність військовослужбовців 76-ї дивізії в Криму. Наші військові переправили рейсом з Єйська у Сімферополь. Десантники відправлялися у повному бойовому екіпіруванні. Спільно з частинами російського спецназу псковські десантники брали участь у захопленні будівлі парламенту Автономної Республіки Крим.

Після приєдання Криму до Росії я був єдиним депутатом Псковських обласних Зборів, хто висловив з цього приводу критичну позицію. Я нагадав, що ми порушуємо Гельсінські угоди 1975 року, Будапештський меморандум 1994 року. Що Росія, виступаючи настільки непродумано, взагалі руйнує всю післявоєнну систему державних кордонів, яка склалася після Потсдамської конференції 1945 року.

**Лев Шлосберг,
російський
опозиційний політик**

РОСІЙСЬКІ СОЛДАТИ ГОТОВІ БАГАТО НА ЩО, АБИ НА ЇХНІХ РУКАХ НЕ БУЛО КРОВІ ЦІЄЇ ВІЙНИ

Хто буде підписувати договори з країною, яка поводиться таким чином? Не кажучи вже про те, які ризики Росія закладає для себе на майбутнє. 1945 рік приніс нові землі і Росії. Калініградська область, Виборзький район Ленінградської області. Сьогодні ти у когось щось забрав. Завтра у тебе можуть забрати. На хвилі піднесення від приєдання Криму ці оцінки викликали обурення частини суспільства і офіційних осіб.

— **Лайки на адресу російської опозиції — «п'ята колона»?**

— Це було найбільш м'яке висловлювання. Мій помічник напередом побував на молодіжному семінарі у Варшаві — про техніку проведення виборчих кампаній, де, до речі, представники «Єдиної Росії» теж були. Семінар показали по російському державному телебаченню в абсолютно спотвореному вигляді, як мало не підготовку терористів для дій в Україні. Псковський губернатор Андрій Турчак після цього заявив, що псковське відділення партії «Яблуко» «посилало своїх видатних представників, членів вищої управлінської ланки в регіоні, на навчання до Варшави, де вони навчалися конкретним по-кроковим діям — 15 щаблям Держадепу щодо легітимізації тих незаконних рішень, які були утворені в Україні, — з розхитуванням ситуації, пов'язаної з референдумом у Криму і Севастополі».

Учасники семінару були оголошені ледь не учнями сенатора Маккейна... На мій погляд, це сприйняття вимагає медичних визначен. Але, з іншого боку, слова були публічно сказані губернатором, по-літіком федерального рівня. Не відповісти було не можна. І я відповів за всіх інакомисливих з трибуни обласних Зборів. Цей виступ «Про справжніх ворогів Псковської області» є на тутбі.

Також я подав тоді заяву про порушення проти Турчака кримінальної справи за статтею «Наклеп». Прокуратура, слідчий комітет, підрозділ МВС перекидали цю справу один одному, як гарячу картоплю. Ніхто не хотів нею займатися. Все закінчилася тим, що рядовий слідчий міської поліції у Пскові з третього разу зміг отримати свідчення губернатора Турчака. І той дав задній хід, сказавши, що «нікого конкретно науважав».

— **Ми про них ще поговоримо. А поки що ви могли б закінчити тему псковських десантників. На засіданні, де вирішувалося питання про досрочні зняття з вас статусу депутата, лунали, як я зрозумів, погрози на вашу адресу у зв'язку з цим розширенням російської участі у сирійській кризі. Що це більшою мірою: допомога Асаду або відволіканням**

— Ні, це — не погрози, а щось інше. Говорили це люди, які прекрасно знають, що російські військові підрозділи брали і беруть участь у воєнних діях на сході України. Знають, що російська влада бреше з цього приводу. Всі знають правду, але при цьому брешуть, щоб показати системі свою лояльність. Відбуваються якісь глибинні девіації свідомості.

Лояльність, брехня конвертуються в атмосферу ненависті, в якій люди вважають правомірним називати народ сусідньої країни фашистами, і хтось навіть готовий їхати туди вбивати на цій війні.

Прихмін погроз у висловлюваннях моїх колег не було, але вони своїми словами створюють загальну атмосферу нетерпимості, не-прийняття, ненависті. У таких умовах завжди може знайтися людина, яка перейде від слів до справи.

— Там і тоді ж якось смутно говорилося про сьогоднішню ситуацію у 76-ї дивізії ВДВ. У вас є якесь нова інформація в зв'язку з цим?

— Насамперед, хочу нагадати, що 28 травня 2015 року президент Путін підписав указ про те, що розго-

ня уваги від української війни?

— На мій погляд, це, насамперед, гра на підвищення цін на нафту. Сирійський збройний конфлікт здатний розігріти ціни на нафту. Життя наших солдатів кидається в топку війни в надії на те, що ціни підвищаться і це полегшить ситуацію в російській економіці, яка залежить від сировинних доходів.

— У російській політці, крім по-нять «кооператив «Озеро», «друзі Путіна», з'явився вислів «сини друзів Путіна». Батько вашого опонента Anatolij Turcak працював з Путіном у команді Собчака в Петербурзі 90-х років. Наскільки це пов'язане з кар'єрою Андрія Anatolijovicha?

— Справді, він — людина з оточення президента Росії. Не близького, але все ж. І ні для кого не секрет, що в Пскові Андрій Турчак прихвівав не стільки займатися місцевими справами, скільки робити федеральну кар'єру.

— Справді, він — людина з оточення президента Росії. Не близького, але все ж. І ні для кого не секрет, що в Пскові Андрій Турчак прихвівав не стільки займатися місцевими справами, скільки робити федеральну кар'єру.

На виборах у Псковські області

Збори депутатів у 2007 році йому був забезпечений потрібний результат за списком партії «Єдина Росія». У тому ж році він став сенатором і членом Ради Федерації від Псков-

півель. Побачив багато, м'яко кажучи, недоліків. У тому числі прямих порушень, деякі з них в рамках Кримінального кодексу квалифікуються як нецільове витрачання коштів в особливо великих розмірах. У той час я ще був головним редактором і директором газети «Псковська губернія». Там регулярно виходили критичні матеріали про роботу губернатора. Побачивши, що розмінити незалежність газети на хороші стосунки і лояльність не виходить, Турчак образився. Він дуже болісно сприймає критику.

У 2014 році Турчак зрозумів, що втекти у Москву від губернаторської посади не вдається. А отже, потрібно готуватися до виборів. Але до того часу багатьом не тільки представникам еліти, а й пересічним мешканцям уже було зрозуміло, що я мав рашію у своїй критиці оцінки ситуації в області.

Слід нагадати, що повернення губернаторських виборів — це єдина поступка влади під час бездарного витраченого масового російського протесту 2011-2012 років. Але вільні вибори не повернули, звичайно:

щоб не ризикувати, був встановлений дуже жорсткий страхувальний муніципальний фільтр. Він полягає в тому, що кожен кандидат на посаду губернатора має для реєстрації кандидатом зібрати 7% голосів депутатів місцевого самоврядування, при цьому в це число входить 10% підписів депутатів районних зборів та міських дум. Кожен депутат може підписатися тільки один раз, причому кожен підпис має бути засвідчений нотаріально. Треба брати машину, вести депутата в місто й засвідчувати його підпис на спеціальному бланку у нотаріуса.

Мені, як і всім, необхідно було зібрати 157 голосів. За три тижні я зібрав 149 підписів. Люди губернатора відчули, що є загроза конкуренції, почали протидіяти. Я не зміг зібрати решту 8 підписів. Жоден опозиційний кандидат у губернаторів в Росії не підходив так близько до певного порога для виходу на вибори. Але більше я нічого не міг зробити — команда губернатора буквально «забетонувала» всі можливості. Мені не вистачало підписів депутатів районного рівня. А це в основному керівники місцевих бюджетних організацій, що перебувають під сильним впливом влади...

Турчак, ставши губернатором, за три роки зробив колосальні борги. Він безоглядно брав кредити — і з державного бюджету, і комерційні. Вже два роки тому борг Псковської області зірвялися з обсягом її річних доходів. Згідно з Бюджетним кодексом, у таких випадках вводиться пряме управління бюджетом області з федерального центру. Але ця норма закону набере чинності лише у 2017 році. Я припускаю, що до того часу або закон перероблять, або строк набуття чинності цієї норми знову перенесуть.

— Чому?

— Тому що такий борг сьогодні має кожен третій регіон Росії...

По суті, Турчак керував областю за принципом «після нас хоч потоп». Не приховував, що після повернення Путіна до влади в 2012 році сподівався на високу посаду в уряді чи адміністрації президента. Однак його не взяли. Тоді Турчак відчув себе ображеним. І з цим почуттям залишився жити і працювати у Пскові... Хоча ні — тільки працювати. Справа в тому, що губернатор працює у нас за вахтовим методом. Приїжджає у понеділок і їде в п'ятницю. А сім'я у нього так і залишилася в Петербурзі. За законом це можливо. Але зрозуміло, що це сприяє самовідчуттю «временника».

— А які були ваші особисті стосунки з губернатором?

— Спочатку він навіть пропонував мені увійти в його команду. Але я відмовився, у нас різні погляди на політику. На виборах депутатів області зібрали 2011 році я очолив список партії «Яблуко». Ми пройшли в обласний парламент, хоча за офіційного результату близько 7%

ЮНЕСКО ПРИЙНЯЛА РІШЕННЯ ПО КРИМУ щодо забезпечення прав людини

Комісія з питань програми та зовнішніх відносин Виконавчої ради ЮНЕСКО на своєму засіданні ухвалила ініціюване Україною у співавторстві з 12 країнами-членами цього керівного органу організації рішення «Моніторинг ситуації в Автономній Республіці Крим (Україна)».

Як повідомили УНІАН у прес-службі МЗС, проект рішення 14 жовтня письмово підтримали 26 з 28 членів ЄС (крім Мальти та Хорватії), а також Канада, Норвегія, США, Туреччина, Швейцарія та Японія.

Документ було подано на розгляд Виконради головою Меджлісу кримськотатарського народу, народним депутатом України Рефатом Чубаровим.

Як зазначили в МЗС, у ході дискусії на підтримку України виступили США та Швеція, які оцінили документ як конструктивний і спрямований на конкретну діяльність щодо забезпечення на півострові прав людини у сферах компетенції ЮНЕСКО.

«Було висловлено беззастережну підтримку положень, на яких базується позиція ООН з питання АРК, викладена у резолюції Генеральної асамблей ООН 68/262 від 27 березня 2014 р. Крім того, було оприлюднено спільну позицію Євросоюзу з цього питання з високою оцінкою практичного характеру ініціюваного Україною рішення. Опонентом виступила Росія з традиційними аргументами щодо непропустимості політизації діяльності ЮНЕСКО та втручання у справи суверених держав. «Проти» проголосували 4 країни: РФ, Індія, КНР, Куба, — йдеться у повідомленні.

У зовнішньополітичному відомстві пояснили, що зафіксоване рішення містить низку нових елементів, покликаних забезпечити безпосереднє залучення ЮНЕСКО,

включно із конвенційними органами Організації, до моніторингу ситуації в АРК та м. Севастополь у межах мандата ЮНЕСКО. Документ передбачає продовження збору та аналізу відповідних даних з усіх наявних джерел, а також розробку, за сприяння Генерального директора ЮНЕСКО, механізмів спостереження за становищем на півострові. Ухвалене рішення передбачає також звітування Гендиректора на засіданні 199-ї сесії Виконради про здійснену роботу та плановану діяльність ЮНЕСКО з цього питання.

Як УНІАН повідомляв раніше, 17 вересня опубліковано звіт Місії з оцінкою ситуації у сфері прав людини в Криму Бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ (БДІПЛ) і офісу Верховного комісара ОБСЄ з питань національних меншин (ВКНМ) за підсумками візіту в Україну 6–18 липня 2015 р. на ініціативне запрошення уряду України.

У звіті наголошується на радикальному погіршенні прав і свобод кримськотатарського населення та українців, які проживають в окупованому РФ Криму.

РЕКОРДИ, ЯКИМ НЕ ЗАЗДРЯТЬ

«Выезжая за пределы Крыма, все должны понимать, что там стоит куча негодяев, которые могут применить насилие. Советую только в случае крайней необходимости выезжать на Украину, а в общем, пока эти подонки оттуда не уйдут, оставаться на территории республики или заезжать в Крым со стороны Ростовской области».

Чиї це слова, занесені до «цитатника» «Московского комсомольца в Крыму», згадається не важко за стилем і змістом. Колись у кримському видавництві «Таврія», де я тоді працювала, побачила світ книжки-науковиця «Заговори, чтоб я тебя увидел». Ось і заговорив, і ви побачили людину із солідним «керівником» минулім. Починав від 90-ті роки із посади «смотрящего» — й доріс до «глави» Криму. І якщо Микиті Хруштову достатньо було для втрати авторитету пообіцяти комусь там показати «кузькину мати», то цей чоловік частенько у своїй лексиці наближався до межі, за якою йдеться вже про іншу матір — ту саму, що ви й подумали.

Гримуча суміш кримінального елементу й учоращих партномерноклатурщиків з часом облагородилася і знівелювалася. Одні в інших називалися «ладно» говорити, а ті називали — відважно краси. Крим же живе сьогодні за нестандартним сценарієм: при владі знову клані — знайомі, родичі, а то і просто відчайдухи, які не знають, що творять, а ніяк не ті, хто здобув це право в умовах чесної конкуренції. Якось ЗМІ розповідали про призначення головного прокурора Криму — «Няші». Неваже на цю посаду не знайшлося тут людини більш підготовленої, досвідченії, авторитетнії, із солідним по службім списком, що вже встигла себе гідно зарекомендувати? Аж таки не знайшлося. Хтось відмовився, злякався, когось дружина не пустила, когось — сівость, і тоді настав зірковий час Поклонської. Хоча щоб народжувалися з хистом прокурора, як зі співочим талантом чи талантом художника, поки що не чутно. За півтора року змінилося 4 міністри охорони здоров'я, чимало чиновників найвищого рангу перебувають під слідством, котрих, імовірно, «глава» Криму відшукав у найближчому

оточенні. Все це негативно вплинуло і на власний рейтинг Аксёнова, що, згідно із дослідженнями Фонду розвитку громадянського суспільства, останнім часом знизвся на 5 пунктів. Бо коли пан Аксёнов скаржиться на кадровий голод, а йдеться про 500 вакансій лише в республіканських органах влади, тут не кожному прийде на розум поспівувати «главі», що не має в необхідній кількості ні родичів, ні по-плічників. Хочеться сказати інше: якщо ти в кадровій політиці нуль, то звертайся до братногоКитаївського народу: там крадіям відрубували руки, і, можливо, людей хоча б відучили не брати чуже.

З іншого боку, здавалося б, навіщо близката отрутого: нехай собі керують ті, кому керується, нас це, більш і пухнастіх, не обходить. Тож якби від цих людей не залежало життя кожного із нас, але ж залежить, і не тільки життя. Статистика свідчить, що за темпами зростання смертності Крим сьогодні — безумовний лідер по усій Російській Федерації. А у нас же — ні лиютих морозів, ні атомних станцій, ні шкідливих виробників — лише сонце, повітря, вода та курортники, які з'їжджаються сюди за здоров'ям. Сьогодні в Криму вже створено робочу групу, покликану дослідити і відправити ситуацію. Звісно, прем'єрміністр кримським чиновникам подовжити людям життя — як дурні з гори покотитися. Тим не менше, факти не втішні: за перший квартал поточного року, по-рівняно з аналогічним періодом минулого, смертність виросла на 4,6%. На другому місці — далеко не світовий курорт — Уральський федеральний округ. Загалом же по Росії померло більше людей на 2,8%, а баланс поміж народженими і померлими становить уже не 0,4% на користь останніх, а 0,8%. Тож за півроку пішло із життя майже мільйон росіян. Міністерство охорони здоров'я РФ грішило на грип та алкоголь, хоча все було у штатному режимі: ні якої там еболі, ні дешевої горілки не з'являється. Кримчани ж гинуть переважно від хвороб системи кровообігу, і тут головною причиною є стрес та хронічна нервова напруга, що мають здебільшого соціальне підґрунтя.

Та хіба ж таке можливо у

Щодо кримських рекордів — то є й інші. 17 жовтня газета «Кримська правда» на першій полосі подала статтю під назвою «Печальное лидерство» з підзаголовком «Крымский федеральный округ впереди всей России по росту цен». Стаття суто ділова, з цифрами і графіком. З нього видно, що порівняно з груднем минулого року ціни на товари і послуги в Криму виросли на 122,6%, а в Севастополі — на 117,7%. При цьому продовольчі товари подорожчали в Криму на 146,2%. В лідерах — яловичина, що подорожчала на 152,5%, овочі і фрук-

ти, ціни на які зросли на 175,1%, риба — на 153,3%, олія — на 151,9%. І тут, як не дивно, «КП» звинувачує не Україну та її «наследие», а місцевих перекупщиків. Це ж як треба допекти головну антиукраїнську газету всіх часів і народів, щоб почала писати правду!

Найпрудкіше женуться за Кримом Кабардино-Балкарія і Москва, від яких Крим все одно відривається за рівнем зростання цін більш ніж на 10%. А від низки регіонів — і взагалі на 20. Водночас за рівнем зарплат ми поки що в кінці «турнірної таблиці». Але в російській службі статистики проблеми в цьому не бачать, кажуть, Крим ще не наздогнав російські ціни. Хоча місцеві журналісти, які вже мандрували Росією вілітку, на ток-шоу заявили: ми і тут перші!

Днями спілкувалися зі знайомою учителькою молодших класів. Як вона колись раділа «Кримській весні» — вірніше, тому, що вчителі тепер піднімуться з колін, і зарплата з 2015 року становитиме 25 тисяч рублів. Але влада вирішила, що Наталі буде досить і двадцяти тисяч, вона ж не бізнесмен і не військовий. А за вересень молода вчителька одержала всього 15 тисяч, от і розмірковує тепер, як жити далі.

Прикусили язики і пенсіонери. А ті, хто стежить за інформацією, взагалі засумували. У зв'язку з інфляцією наступного року очікується збільшення пенсій всього на 4%, а це означає, що середня пенсія зросте менш ніж на 500 рублів. Працюючих пенсіонерів індексація не торкнеться взагалі. Ймовірно, омине вона й низку інших категорій, бо торішня інфляція торкнулася лише третини пенсіонерів, переважно тих, кому за 80 років... А ще недавно підвищили пенсії обицяли на 5,5%, у той час, як за законом цей відсоток має відповідати рівню фактичної інфляції, отже, кримчани мусили б одержати пенсії на 22,6% більшими.

Попри обіцянку, незмінною залишається і сума материнського капіталу. Але є для росіян і приемна звітка: наступного року пенсійний вік іще не зазнає змін. Хотілося б до цього ще додати: спасибі Путіну за мирне небо, але воно вже не мирне. Тому спасибі, що трава зелена, а сніг близький, і ми не ходимо догори ногами...

Тамара ФЕДОРЕНКО
м. Сімферополь

У КРИМ ПОВЕРНУТЬСЯ ВИТВЕРЕЗНИКИ

У Криму планують відновити роботу витверезників, заявляє так званий «перший вице-прем'єр» Криму Михаїло Шеремет.

«Дійсно, така проблема існує у нас. Більше 50% правопорушень вчиняються у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Комісія буде розробляти законопроект і поправки, буде звертатися на ім'я глави республіки, у федеральні органи влади з метою відновлення роботи витверезників. Дуже важливо хоча б частково відновити роботу цих установ. Я думаю, що це даст великий ефект у частині збереження життя і здоров'я людей, скорочення правопорушень і збереження сім'ї», — заявив Шеремет.

Раніше кримські медики звернулися до місцевих «властей» з проханням відновити службу витверезників, що існувала на півострові до 1992 року. (УНІАН)

НЕДОСТАТНЬО ПАЛИВА ДЛЯ ЛІКАРЕНЬ

У Криму запасів вугілля і мазуту недостатньо для опалення лікарень та інших соціальних установ, заявив на засіданні комітету Державної ради Криму з будівництва та житлово-комунального господарства заступник міністра ЖКГ Якуб Зейтулаев.

За його словами, у місцевих бюджетах кошти на придбання палива закладені тільки до 1 січня. Враховуючи терміни тендерних процедур, наступну закупівлю муніципалітети зможуть провести не раніше березня, що ставить під загрозу проведення опалювального сезону, сказав Зейтулаев, повідомляє сайт «Кримінформ».

У Криму з 105 лікарень опалення ввімкнули в 39 установах, що становить 37%. Таку інформацію заступник міністра ЖКГ Якуб Зейтулаев повідомив 20 жовтня на засіданні комітету Держради Криму з будівництва та житлово-комунального господарства.

ТЮРМУ ПРИРІВНЯЮТЬ ДО СЛУЖБИ?

Член комітету Держдуми Олексій Діденко (ЛДПР) готовує проект закону про внесення змін до Кримінального кодексу РФ і ФЗ «Про військовий обов'язок і військову службу», передають «Ізвестія».

Цим законопроектом передбачається введення нової виховної міри для осіб, які скоїли ненасильницькі злочини невеликої середньої тяжкості. Зокрема, за подібні злочини, скоені вперше чоловіками віком від 18 до 45 років, законодавець пропонує як альтернативу кримінальному покаранню, в тому числі позбавленню волі, обов'язок проходження військової служби в Збройних силах Росії.

На думку Діденка, це нововведення дозволить більш гуманно підходити до питання перевиховання громадян, вперше засуджених за незначні злочини, а також певною мірою вирішити питання з переповненістю місць позбавлення волі. У ході підготовки законопроект буде деталізуватися в частині визначення статей, в яких зможе застосовуватися нова виховна міра. Термін служби в армії буде дорівнювати терміну позбавлення волі, вказаному у цих статтях. Проте нова норма не буде поширюватися на осіб, які скоїли насильницькі, тяжкі та особливо тяжкі злочини.

ПОНАД 20 ТИСЯЧ ЗЛОЧИНІВ...

Переважно ці злочини військовослужбовців, які залишилися в Криму. Про це розповів Головний військовий прокурор України Анатолій Матіос в інтерв'ю «Новому часу».

«Основні з цих злочинів — це різні види ухилення від військової служби. Дезертирство, невиконання наказів і т. д. Більше 20 тисяч. Велика їхня частина — це злочини військових, які залишилися на території Криму», — повідомив Анатолій Матіос.

«У 80% випадках цих проваджень виконані всі слідчі дії, людям оголо

(Продовження.
Поч. у № 34-42)

Глава 16.

ТВОРЕННЯ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СІЛ

Створення Військово-Морських Сил України має свою цікаву історію, яку докладно виклав Анатолій Данилов у своїй книзі «Український флот: біля джерел відродження», надрукованій видавництвом імені Олени Теліги в 2000 році. Проте деякі важливі сторінки цієї історії не були відображені і не потрапили до цієї цікавої книги.

Під час узгодження проекту Закону України «Про Збройні Сили України» в різних державних установах запитань щодо наявності Військово-Морських Сил, як окремого виду Збройних Сил України, ні кого не виникало. Проте відсутність офіцерів-моряків у нашій операційній групі щодо створення Міністерства оборони України відтерміновувало на невизначений час практичне вирішення цієї проблеми.

З самого початку нашої роботи над творенням Збройних Сил України утворення Військово-Морського флоту України напряму пов'язувалося з підпорядкуванням Україні Чорноморського флоту, оскільки його вартість оцінювалася адекватно внеску України в утримання всіх Військово-Морських флотів колишнього СРСР. Тому ми терпляче чекали політичного вирішення проблеми підпорядкування Україні Чорноморського флоту і сприймали це як справу часу — з огляду на міжнародні юридичні правові норми.

Командувачем Чорноморського флоту у період творення Збройних Сил України був адмірал Касатонов Ігор Володимирович, який за родоводом походив з династії адміралів.

Час минав і вимагав певних дій, проте міністр оборони України Костянтин Морозов у напрямку вирішення цієї проблеми не виказував жодної ініціативи і не робив жодних рухів, тому хтось першим мав взяти на себе відповідальність і почати щось робити. Так і сталося.

Наприкінці жовтня до мене в кабінет завітав член Проводу СОУ капітан-лейтенант Ігор Тенюх, депутат районної ради міста Севастополя. Ми розговорилися і зійшлися на думці розпочати практичну роботу щодо вирішення флотської проблеми. Тє, що це був лише капітан-лейтенант, аж ніяк не здивувало мене, бо було очевидним, що звання капітан-лейтенанта не відповідало рівню зрілості його розуміння життя та знання тактичних і операційних завдань флоту.

Я дізнатися, що чергове флотське звання капітана 3 рангу Ігорю Тенюху затримав сам адмірал Касатонов,

Ігор Йосипович Тенюх

«Кримська світлиця» публікує газетний варіант книги полковника Віталія Лазоркіна, одного із засновників Збройних Сил України і Спілки офіцерів України, про історію творення Українського війська, і звертається із закликом до видавців та потенційних спонсорів підтримати видання повної версії книги. Звертатися з пропозиціями можна на електронну адресу редакції — kr_svit@meta.ua, або автора — vlazorkin@ukr.net.

щоб перешкодити йому у від'їзді на навчання в академію за його «націоналістичні» погляди, і перевів Тенюха з посади командира корабля на берегову посаду.

Також я дізнатися, що Ігор Йосипович був родом з міста Стрий, що на Львівщині, назва якого походить від гірської річки Стрий, яка впадає у ріку Дністер.

Ми домовились про співпрацю з метою розробки всіх необхідних документів по флоту. Невдовзі у нас з'явився потужний помічник, знавець військово-морської справи, капітан 1 рангу Валентин Польовий, який прибув до Києва у відпустку і

**Віталій
ЛАЗОРКІН**

та обіцяно було переведено у практичну площину.

Коли я побачив, що наша робота йде до завершення, документи оформлені і картина загальної обстановки на Чорному морі стала зрозумілою, я домовився з міністром про зустріч.

На призначений час ми з капітан-лейтенантом Тенюхом увійшли до кабінету міністра оборони України Костянтина Морозова, привіталися і розклади всі документи на окремому широкому столі, який виявився досить зручним для цього. Костянтин Морозов не сподівався побачити на карті повну оперативну обстановку по Чорноморському флоту. Він уважно подивився на карти і здивовано запитав, як нам вдалося отримати стільки інформації.

У відповідь міністр почув, що на ЧФ, як і на інших флотах колишнього СРСР, дуже багато офіцерів — українських патріотів, які мріють служити у Військово-Морських Силах України. Після

Саме ця ініціатива знизу і прискорила прийняття державних рішень щодо створення ВМС, але цей процес проходив уже паралельно із існуванням в Україні Чорноморського флоту Російської Федерації, який на початках видавався за складову Стра-

кованих на території України, зробило погану послугу молодій державі Україна, яка і без того мала багато ворогів.

Тому

у

той

склад

для

України

ч

д

і

з

і

з

і

з

і

з

і

з

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

і

(Продовження.
Поч. на 9-й стор.)

Конференція була організована на високому урядовому рівні, а тому вимагала від нас участі на відповідному рівні. Наші виступи стосувались практичних заходів, які здійснювало військово-політичне керівництво України у сфері державної безпеки, про перші наші кроки на шляху оборонного будівництва та створення власних Збройних Сил, про наміри позбутися арсеналу стратегічної ядерної зброї, про перевони, які чинить Російська Федерація у вирішенні проблеми перепідпорядкування Чорноморського флоту Україні. Всі учасники конференції з розумінням сприйняли всю нашу інформацію, особливо прихильно вони поставилися до інформації стосовно майбутнього без'ядерного статусу України, і висловили свою стурбованість щодо кримських проблем і проблем з розподілом ЧФ.

У ході дебатів, під час мого головування на пленарному засіданні конференції, на запитання одного з учасників про події у Криму я не міг стратматизія і розповів усю правду про грубі порушення командувачем ЧФ адміралом Касатоновим чинного законодавства України, який узурпував право власності на ЧФ, що за усіма нормами міжнародного права має належати Україні, і про його противідповідністі стосовно морських офіцерів, які присягнули Україні.

При цьому я висловив упевненість, що дуже скоро світ почне про відродження Військово-Морських Сил України. Теж саме я повторив в інтерв'ю на центральному телебаченні Польщі.

Делегати конференції підружньому і з розумінням сприйняли мої слова, але я побачив явне недоволення цим військового аташе Російської Федерації у Республіці Польща і дарма не надав цьому недоволенню належної уваги, бо негативні наслідки не забариксили. Військовий аташе Російської Федерації доповів про сказане мною щодо ситуації в Криму і на Чорноморському флоті у Москві, а через декілька днів режисер центрального телебачення Росії Герасимов організував проти мене ганебну провокацію в одній із сво-

їх програм.

Він прибув до Києва і попросив міністра оборони Морозова дозволити організувати інтерв'ю зі мною за текстом проекту Військової доктрини. Заступник міністра генерал-лейтенант Іван Біжан передав мені про рішення міністра дозволити Герасимову взяти у мене інтерв'ю. Я попросив начальника пресслужби Міноборони майора Олександра Клубана бути присутнім під час цього інтерв'ю. Маючи при собі текст проекту Військової доктрини, я розлогого відповідав на запитання, цитуючи прямий текст.

Коли дійшла черга запитань про долю Чорноморського флоту, мені не важко було детально, точно й аргументовано відповісти на них. І тут, ніби дотично, журналісти спітили про оцінку дій адмірала Касатонова. Відповідаючи на це запитання, я намагався підкреслити витримку і миролюбність політичного керівництва України у вирішенні питань Чорноморського флоту.

Я сказав: «Адмірал Касатонов, перебуваючи на території нашої суверенної держави, грубо порушує чинне законодавство України. Так, ми могли б арештувати Касатонова, але ми цього не робимо, бо Президент України Леонід Макарович Кравчук вважає, що всі спірні питання потрібно вирішувати шляхом переговорів на основі існуючих норм міжнародного права».

Після закінчення інтерв'ю я спітав присутнього на ньому майора Клубана, як він оцінює мої відповіді. Олександр Клубан відповів, що все було сказано правильно, і я з відчуттям добре виконаної роботи пішов до свого кабінету.

Інтерв'ю зі мною тривало хвилин 35, але наступного дня під час вечірньої трансляції новин центрального телебачення Росії я з подивом побачив і почув, що мое інтерв'ю тривало секунд 5, замість півгодини! Зі всього інтерв'ю Герасимов пустив в ефір мене крупним планом і лиши одну мою другорядну фразу: «Так, ми могли б арештувати Касатонова». Більше нічого!

Це була явна помста мені від Кремля за виступ на міжнародній конференції у Варшаві і за інтерв'ю на польсь-

кому центральному телебаченні.

Повернувшись 27 лютого до Києва, я дізнався, що 22 лютого батальйон майора В. Рожманова присягнув на вірність Українському народу, заперечуючи пессімізм капітана 1 рангу Лупакова.

Ось що пише про ці події Віталій Данилов у своїй книзі «Український флот. Біля джерел відродження»:

«Присягання народові Україні тривало... 22 лютого 1992 року, а це було напередодні свята армії і флоту, особовий склад 880-го окремого батальйону морської піхоти (командир — майор Віталій Рожманов, заступник з роботи із особовим складом — старший лейтенант Михайло Рудь) присягнув Україні. За підсумками бойової і гуманітарної підготовки за 1991 рік батальйон визнаний кращим у з'єднанні».

Тут треба зауважити: бригада морської піхоти була елітним силовим з'єднанням на Чорноморському флоті ще з радянських часів (колись курсантами училища сам побував там на практиці і на собі відчув систему підготовки морських піхотинців, їхній вишкіл). Тому присяга Україні майже всім особовим складом крашого батальйону МП, та ще й напередодні свята Збройних Сил, дуже стурбувала командування флоту й особисто адмірала І. Касатонова.

Виходячи з цього, на мій погляд, читачам цікаво буде послухати і команда батальйону, і його заступника з роботи із особовим складом. Спочатку наведу спогади майора В. Рожманова:

«Ше восени 1991 року, після повернення з II з'їзду Спілки офіцерів України, відверто розповів командиру бригади полковнику А. Кочешкову та його заступникам підполковникам О. Смоляку, А. Маранчуку і В. Черевенку про свої зустрічі з міністром оборони України генерал-полковником К. Морозовим, полковником В. Мулявою і народним депутатом України М. Поровським.

Нікто з них різкіх заперечень не висловив, лише комбриг порадив мені все добре обміркувати.

4 січня 1992 року начальник БРАВ і МП ЧФ генерал-майор В. Романенко проводив опитування офіцерів бригади щодо складання ними

присяги Україні. «За» проголосувало 114 офіцерів, проти — 13 і 8 утрималися. В опитуванні брав участь і командир бригади полковник А. Кочешков, який на запитання офіцерів, за що він висловився, відповів, що його позиція на боці більшості офіцерів.

Але через тиждень, після повернення із Москви, де він був разом з адміралом І. Касатоновим, командир бригади свої переконання змінив і заявив, що української нації як такої у світі немає.

28 січня я проводив загальні збори офіцерів і прaporщиків батальйону. Зачитав їм свій наказ № 21 «Про складання особовим складом військової частини 99732 присяги на вірність народу України». За списком офіцерів і прaporщиків у батальйоні було 39 осіб, на збори прибуло 30. Прийняли рішення: 29 січня 1992 року провести ритуал складання присяги на вірність народу України в клубі частини.

На другий день о 14.00, в обідню перерву, всі зібрались у клубі, я починаю складання присяги вступним словом команда. Раптом мене викликає начальник штабу бригади підполковник О. Смоляк. Доповідаю йому, що проводжу складання присяги офіцерами і прaporщиками батальйону. Він питає: на якій підставі? Показую йому протокол загальних зборів офіцерів і прaporщиків батальйону присягнути Україні.

Через хвилину 30 у бригаду прибули начальник штабу ЧФ віце-адмірал Г. Гурінов, начальник БРАВ і МП флоту генерал-майор В. Романенко. Одразу ж з командиром бригади полковником А. Кочешковим зшли в клуб і протягом трохи годин «правляли нам мізки». Я ув'язався в полеміку з віце-адміралом Гуріновим. Справа йшла до мого арешту, але вони цього не могли зробити, бо мене офіцери підтримували. У цей момент трапилось несподіване. Раптом відчиняються двері і в залу заходять народні депутати України Л. Скорик, О. Тарасенко, полковники В. Мулява і В. Лан

зоркін. Тут підхопився полковник Кочешков і хотів їх вигнати з клубу. Але Лариса Скорик, з належною її впевненістю і гордістю, заявила, що вона — жінка і до того ж народний депутат, тому не потерпить такого ганебного до себе ставлення.

Віце-адмірал Гурінов вирішив негайно сповістити командувача ЧФ і пішов із клубу. Через хвилини п'ять повернувшись і каже, що незвана делегація України не мала права заходити на територію військової частини ЧФ.

Через декілька хвилин чорноморські начальники покинули клуб і з нами залишились гости з Києва. Першим виступив віце-адмірал Віталій Данилов, який розповів про історію створення Збройних Сил України. Зал з великою увагою слухав його, як одного із перших серед військових, що заснували нашу Українську армію. Для інформації: ще 28 серпня 1991 року на адресу полковника В. Лазоркіна у м. Львові надійшла урядова телеграма від голови комісії Верховної Ради України з питань оборони і держбезпеки щодо підготовки проектів Законів України «Про оборону України» та «Про Збройні Сили України» і взяв участь у військово-науковому супроводженні цих проектів до їхнього прийняття Верховною Радою України.

Також В. Лазоркін розповів присутнім у клубі про складання присяги на вірність народові в Українському народові в Україні загалом і на Чорноморському флоті зокрема. Потім виступив Олександр Тараканко, народний депутат України. Говорив недовго. Але у нього промайнула думка чекати якесь політичне рішення щодо ЧФ.

Та ось, нарешті, до трибуни вийшов полковник Володимир Мулява з тарасівськими вусами, в сталевого кольору шинелі, в розкішній козацькій папасі полковника, все це справило на публіку дуже велике враження. Ще підходячи до трибуни, він отримав дружні оплески офіцерів — морських піхотинців ЧФ, хоча ще нічого не сказав.

Мулява почав говорити українською мовою, що додало приемного враження. Говорив про те, що Українській державі потрібен свій військовий флот, і теж зажадав Львівський обласний громадський комітет за відродження Української армії. Конкретна допомога також була від народного депутата

України Ігоря Деркача, капітана Віталія Чечила з Києва, підполковника запасу Валентина Пилипчука із Житомира і майора Петра Недзельського із Харкова.

Вперше проект Концепції створення власних Збройних Сил України В. Лазоркін оприлюднив на сесії Львівської обласної організації НРУ. Доповідь була схвалена, і йому запропонували викласти Концепцію на сесії Великої Ради НРУ в Києві 1 грудня 1990 року, яку очолював Іван Драч. Сесія, що відбулась у Будинку Спілки письменників на вул. Банковій, 2, Концепцію підтримала.

Треба підкреслити: полковник В. Лазоркін з кінця серпня до кінця грудня 1991 року працював у складі робочої групи військових експертів при Комісії Верховної Ради України з питань оборони і держбезпеки щодо підготовки проектів Законів України «Про оборону України» та «Про Збройні Сили України» і взяв участь у військово-науковому супроводженні цих проектів до їхнього прийняття Верховною Радою України.

Також В. Лазоркін розповів присутнім у клубі про складання присяги на вірність народові в Українському народові в Україні загалом і на Чорноморському флоті зокрема.

Потім виступив Олександр Тараканко, народний депутат України. Говорив недовго. Але у нього промайнула думка чекати якесь політичне рішення щодо ЧФ.

Та ось, нарешті, до трибуни вийшов полковник Володимир Мулява з тарасівськими вусами, в сталевого кольору шинелі, в розкішній козацькій папасі полковника, все це справило на публіку дуже велике враження. Ще підходячи до трибуни, він отримав дружні оплески офіцерів — морських піхотинців ЧФ, хоча ще нічого не сказав.

Мулява почав говорити українською мовою, що додало приемного враження. Говорив про те, що Українській державі потрібен свій військовий флот, і теж зажадав Львівський обласний громадський комітет за відродження Української армії. Конкретна допомога також була від народного депутата

Пайєтта, Україна, які Америка,

— країна, викувана революцією. «Ми розуміємо, і президент Обама це нещодавно підтвердив, що ви боретеся за ваш суверений вибір, який зроблено на користь демократичного майбутнього. Відібрата його у вас уже неможливо», — заявив посол.

У свою чергу, командувач ВМСУ віце-адмірал Сергій Гайдук високо оцінив співробітництво українських і американських моряків. А ветерани київського «Динамо» вручили американським гостям пам'ятні сувеніри — футбольний м'яч з автографами гравців команди і традиційний український коровай. Квітами, солодощами та радісними усмішками вітали на тортівців, які побували цього дня на судні. Так само гостинно вони зустрічали американських моряків і під час їхньої прогулянки містом.

Після перебування в Одесі есмінець Porter продовжить виконання завдань в акваторії Чорного моря, адже операція «Атлантична рішучість» триває.

Сергій ГОРИЦВІТ

На світлинах: американський есмінець Porter біля берегів Одеси, футbolisti київського «Динамо» вручили натовцям коровай

НА ХЕРСОНЩИНІ ХРИСТИЯНИ І МУСУЛЬМАНИ МОЛИЛИСЬ ЗА УКРАЇНСЬКИЙ КРИМ

Минулими вихідними в Херсонській області поблизу адміністративного кордону з Кримом християни і мусульмани разом молились за звільнення Криму, який зараз під контролем Росії. Тут також провели патріотичний концерт.

Як повідомляє кореспондент сайту «Крим.Реалії», молитви представників різних віросповідань і деномінацій відбулись, зокрема, на території проведення громадянської акції з блокади Криму поблизу контрольного пункту «Чонгар».

«Крим, Луганська і Донецька області – це Україна. І вони зможуть жити і розвиватись лише у складі єдиної незалежної України. Боже, благослови Україну миром, приberi з України війну», – виголосив капелан Віталій Папуша під час молитви на майдані.

ОКУПАНТИ - ПОРУШНИКИ РЕЛІГІЙНИХ СВОБОД

Сполучені Штати Америки звинуватили в порушенні релігійних свобод у світі низку недержавних повстанських і терористичних угруповань, серед яких вони назвали підтримуваних Росією сепаратистів на частині українського Донбасу.

Ці сепаратисти, що контролюють частину Донецької та Луганської областей, «викрадали й били протестантів, католиків, вірних Української православної церкви Київського патріархату чи погрожували їм, а також брали участь в антисемітських діях», мовиться у звіті Державного департаменту США про стан релігійних свобод у світі за 2014 рік.

Крім того, мовиться у звіті, порушення здійснювали й держави. Зокрема, після окупації Росією українського Криму релігійні меншини на півострові «зазнавали переслідувань, заликувань, затримань і побиттів», і головними цілями цих зловживань були Українська православна церква Київського патріархату, Українська греко-католицька церква, а також мусульмани – кримські татари.

Серед інших порушників релігійних свобод у 2014 році у звіті США названі ісламістські угруповання на кшталт «Ісламської держави» чи пов'язаного з «Аль-Каїдою» «Фронту перемоги» («Джабат ан-Нусра») в Сирії. Перше з названих, зокрема, здійснювало масові страти, викрадало, продавало, брало в рабство, гвалтувало й силою обертало на свою віру тисячі жінок і дітей, які виступали проти релігійних діягом радикальних ісламістів.

Схожа ситуація і в Пакистані, де угруповання, визнані у США терористичними, нападали на групи носіїв відмінних від їхньої релігії чи погрожували їм насильством із метою залякування – такі напади на релігійні зібрання їхніх лідерів привели 2014 року до сотень смертей, мовиться у звіті. У ньому також висловлено занепокоєння тим, що тема боротьби з тероризмом дедалі частіше використовувалася як привід обмежувати релігійні свободи. Документ особливо звертає увагу на те, що уряди держав Середньої Азії придушили мирну релігійну діяльність під приводом боротьби проти екстремізму.

Крім того, важливою проблемою в усьому світі звіт Державного департаменту США називає антисемітизм – особливо зростання цього явища в Західній Європі. В документі присягнуто згадана низка антисемітських виступів у Франції й Німеччині влітку 2014 року.

Звіти про стан релігійної свободи у світі Державний департамент США видає щороку, щоб привернути увагу до проблеми придушення релігійних свобод.

<http://www.radiosvoboda.org>

У Чернігові 18 жовтня, після Покрови Пресвятої Богородиці, відбулися святкові заходи з нагоди 300-ліття Катерининської церкви – святині, перлині козацького бароко, пам'ятки української військової звитяги під Азовом, кафедрального собору Чернігівської єпархії Київського патріархату. На запрошення архієпископа Чернігівського і Ніжинського Євстратія богослужіння очолив Святіший Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет. Предстоятелю також співслужили Патріарший намісник митрополит Переяслав-Хмельницький і Білоцерківський Епіфаній, архієпископ Рівненський і Острозький Іларіон, керуючий справами Київської патріархії єпископом Вишгородським Агапітом, духовенство єпархії.

Завершилася святкова служба подячним молебнем, величанням св. Катерини та мноholeм. Архієпископ Євстратій на знак подяки підніс патріарху просфору і букет троянд та просив прийняти для громади подарунки благодійників – ікони Спаса Вседержителя і Божої Матері.

За благодійну діяльність і підтримку Церкви Патріарх Філарет нагородив Валерія Куліча орденом Христа Спасителя. Також з нагоди ювілею регент хору кафедраль-

ного собору Микола Борщ та його помічника Руслана Скрипець отримали патріарші відзнаки, а хор собору та працівники храму – благословенні грамоти.

Після закінчення служби відбулося погашення спеціальної марки та презентація ювілейного конверту із зображенням архітектурної візитівки м. Чернігова, візначеної пам'ятки українського бароко, духовного символу козацької звитяги, кафедрального храму Чернігівської єпархії Української православної церкви Київського патріархату – церкви святої великомучениці Катерини.

Завдяки пожертві патріота-українця зі США Володимира Майченка патріархія придала чотири дзвони для Військово-музичного центру Сухопутних військ Збройних Сил України. Предстоятель освятив їх та передав начальнику центру підполковнику Олександру Шевчуку.

Далі патріарх поспілкувався з журналістами та благословив зварених козаками куліш. Початок козацького свята ознаменувався пострілом з гармат. Відбулося дійство з трюками на конях, показовими виступами із шаблями та нагайками від козаків з «Соколиного хутора».

Почесна делегація рушила до Красної площі, де відбулося покладання квітів біля пам'ятної дошки загиблих в АТО воїнів (131 житель Чернігівщини віддав своє життя у боротьбі з агресором на сході України) та Героїв Небесної Сотні, серед яких – троє жителів Сіверського краю.

Патріарх також поспілкувався з родинами загиблих у АТО воїнів. «Ви повинні знасти, що розлука з вашими дітьми, рідними – це не завади. Ви з ними зустрінетесь. І нехай віра допоможе вам перенести біль втрати», – сказав Святіший Владика. Батько загиблого воїна Івана Томилка прочитав вірш, спеціально написаний ним до ювілею храму святої Катерини.

Далі відбулася зустріч Патріарха Філарета з головою обласної державної адміністрації Валерієм Кулічем у присутності ОДА. Там же гості мали змогу подивитися виставки світлин Катерининської церкви від Національної спілки фотохудожників України та виставки робіт юних художників з арт-студії «Колібрі». Діти-автори пода-рували Святішому Патріар-

ху Філарету, міністру культури В'ячеславу Кириленку, архієреям свої роботи, які спеціально були написані до цієї події. Варто зазначити, що це не єдина тематична виставка, котра відкрилася у Чернігові.

Після обіду гості урочистості у холі обласного академічного українського музично-драматичного театру імені Т. Г. Шевченка оглянули фотовиставку від Національної спілки фотохудожників. Поруч були представлені експонати від Національного архи-

євщеників єпархії – подяками голови.

Звертаючись до присутніх у залі, Валерій Куліч зазначив, що православна віра завжди була для українського народу життєвою силою, яка допомагала вистояти та забагачувала добром і милосердям.

Святіший Патріарх Філарет звернувся до присутніх зі словами, що війна на сході спонукає до скорішого об'єднання в одну Помісну церкву, бо люди бачать, яка саме Церква стоїть на позиціях України і її захисті.

У ЧЕРНІГОВІ ВІДЗНАЧИЛИ 300-ЛІТТЯ ХРАМУ СВЯТОЇ КАТЕРИНИ

тектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній», Державного архіву Чернігівської області та Чернігівського обласного художнього музею ім. Г. П. Галагана. Серед іншого на гостей чекала презентація книги «Катерининська церква міста Чернігова» та буклета від НАІЗ «Чернігів стародавній».

Продовжилися святкові заходи урочистими зборами вже в залі обласного театру імені Т. Г. Шевченка.

У вступному слові архієпископ Чернігівський Євстратій зазначив, що храм святої Катерини був збудований козаками в пам'ять про перемогу під Азовом, і в подальшій його історії переплелися як часи слави, так і занепаду та плюндрування. Але Господь у зовнішній немочі виявив Свою силу, свідченням чого є нинішні урочистості.

У своєму вітальному слові віце-прем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав Кириленко зазначив, що цей день – великий день не тільки для Чернігова, а й для всієї України, оскільки Катерининський храм не просто пам'ятка, а це храм козацький, це візитівка не тільки Чернігова, а й одна з візитівок України. Він також звернув увагу, що вперше за багато років урядом були виділені гроші на капітальовкладення для того, щоб зробити реставраційні роботи храму.

Під час літургії з нагоди 300-ліття храму патріарх нагородив: настоятеля кафедрального собору, секретаря Чернігівського єпархіального управління протоієрея Романа Кінника – правом носіння митри, кліриків храму протоієрея Володимира Лящинського та протоієрея Євгена Орду – правом носіння хреста з прикрасами, священика Миколая Апанасенка – наперсним хрестом, протодиякона Сергія Кукурічку – правом носіння камілавки.

На запричастному стиху архієпископ Євстратій виголосив проповідь про силу Божу, яка звершується в немочі, показавши це на прикладі історії храму, боротьби за ві-

дновлення у ньому богослужіння. Також владика підкреслив необхідність за все підносити подяку Богові, бо Його сила, а не самі лише наші сили, приводить нас до перемоги над неправдою і злом. Наприкінці літургії з проповідю звернувся Патріарх Філарет, який пов'язав історію храму із сьогоденням, підкресливши значення міцного духу для перемоги над ненавидимими і видимими ворогами.

Завершилася святкова служба подячним молебнем, величанням св. Катерини та мноholeм. Архієпископ Євстратій на знак подяки підніс патріарху просфору і букет троянд та просив прийняти для громади подарунки благодійників – ікони Спаса Вседержителя і Божої Матері.

За благодійну діяльність і підтримку Церкви Патріарх Філарет нагородив Валерія Куліча орденом Христа Спасителя. Також з нагоди ювілею регент хору кафедрального собору Микола Борщ та його помічника Руслана Скрипець отримали патріарші відзнаки, а хор собору та працівники храму – благословенні грамоти.

Після закінчення служби відбулося погашення спеціальної марки та презентація ювілейного конверту із зображенням архітектурної візитівки м. Чернігова, візначеної пам'ятки українського бароко, духовного символу козацької звитяги, кафедрального храму Чернігівської єпархії Української православної церкви Київського патріархату – церкви святої великомучениці Катерини.

Також Святіший Владика вручив церковні медалі «За жертовність і любов до України» воїнам з Чернігівщини, в тому числі посмертно, та відзначив активних волонтерів і громадських діячів.

Концертну частину свята продовжили симфонічний оркестр Чернігівського музичного училища імені Л. Ревуцького, духовий оркестр Військово-музичного центру Сухопутних військ Збройних Сил України. Предстоятель освятив їх та передав начальнику центру підполковнику Олександру Шевчуку.

Представники церкви засягнули звичаєм, що відбулося урочисте збори в залі обласного театру імені Т. Г. Шевченка.

У вступному слові архієпископ Чернігівський Євстратій зазначив, що храм святої Катерини був збудований козаками в пам'ять про перемогу під Азовом, і в подальшій його історії переплелися як часи слави, так і занепаду та плюндрування. Але Господь у зовнішній немочі виявив Свою силу, свідченням чого є нинішні урочистості.

У своєму вітальному слові віце-прем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав Кириленко зазначив, що цей день – великий день не тільки для Чернігова, а й для всієї України, оскільки Катерининський храм не просто пам'ятка, а це храм козацький, це візитівка не тільки Чернігова, а й одна з візитівок України. Він також звернув увагу, що вперше за багато років урядом були виділені гроші на капітальовкладення для того, щоб зробити реставраційні роботи храму.

Під час літургії з проповідю голова Чернігівської обласної державної адмі

Вероніка МИРОНОВА: «ВАЖЛИВІШЕ ПОВЕРНУТИ ЛЮДЕЙ ДОНБАСУ, А НЕ ЗАХОПЛЕНУ ТЕРИТОРІЮ»

Вероніці 23 роки, вона — з шахтарського містечка Красноармійськ — це на півночі Донецької області. Прожила там перші 16 років свого життя. Мама — фінансист за фахом, а тато все життя працював на будівництві. Жодного культу професії батьків у родині не було. Оточення Вероніки було переважно шахтарським. Дівчина вступила на російську філологію в ДонНУ, бо там була найменша черга. «Я не пошкодувала про свій вибір, — каже Вероніка, — це виявилось «моїм»... Було дуже цікаво!». Потім дівчина отримала диплом бакалавра. Працювала в Донецьку в школі, викладала російську мову і літературу. Вийшла заміж. За півроку до переїзду до Львова купили з чоловіком квартиру. Так і не закінчили ремонт... Про це ми з деяким сумом уже говоримо в центрі Львова. Дивно, що у свої 23 роки молода жінка встигла стати авторкою книжки «Люди Донбасу». Та й взагалі, має свою тверду думку стосовно більшості українських проблем. Намагається зрозуміти, в чому корінь такої впевненості в собі і такої відносно ефективної самореалізації, до того ж фактично в «діаспорних» умовах, запитую Veroniku:

— Чоловік — ваш однодумець?

— Так, він старший за мене, з більшим життєвим досвідом, повністю пройшов ще «Помаранчу» революцію» (сам хоч і донеччинин, але на той момент жив у Києві); у нього ще з тих часів тверда проукраїнська позиція. Я ж після закінчення університету ще півроку ніде не працювала, а потім разом із студентами з кафедри журналістики ми створили власний сайт журналістських розслідувань. Це був цікавий проект, який робився виключно на ентузіазмі людей, котрі хотіли цим займатися. Бо в Донецьку був такий вибір: або працювати на провладний ресурс, або творити щось своє. Було чудове Інтернет-видання «Новини Донбасу», але туди важко було потрапити. Тому ми створили своє видання і вивели його на певний рівень прибутковості. Прийміні вин перестав бути збитковим.

— А як опинилися у Львові?

— 30 квітня 2014 року ми з чоловіком поїхали до Львова на майстер-клас з радіожурналістики. Приїхали на три дні, а потім ще вирішили відпочити кілька днів. Приїхали сюди з двома наплічниками, бо не думали, що покидаємо рідне місто надовго. Бойовики за час нашої відвітності встигли погромити офіс редакції, добре, що нікого із співробітників у цей час не було, тому ніхто не постраждав. Просто побешкетували, понищили оргтехніку, порвали прaporи... І тому знайомі радили трохи почекати. Бо вертатися в Донецьк у той момент було небезпечно. Сепаратисти чекали нас і на наші квартири, точніше, чергували біля під'їзду — про це вже інші люди попередили. Це було ще до початку бойових дій у Донецьку, коли основна маса бойовиків була у Слов'янську. Але і в самому Донецьку, як бачите, вже було розпочате «полювання на відьом». Усі активісти донецького Євромайдану, всі, хто організовував якісь проукраїнські акції в місті, — всі миттєво перетворилися на ворогів режиму. Невесела обставина. Щоправда, я мала дяку втіху в тому, що моя робота була належним чином оцінена — раз уж я потрапила у «списки». Потім, тим більше, не було сенсу повернутися в Донецьк, адже маса бойовиків перемістилася туди із Слов'янська. Я сприйняла це філософськи, зрештою, все вийшло на добре, бо я давно вже хотіла приїхати до Львова. Це — «моє» місто, і мені тут цікаво! Легко дихається і класно працюється.

— А як з житлом?

— Ми знімаємо квартиру. Я дуже

тішилася, коли ми знайшли квартиру у старовинному польському будинку. І у нас не було проблем на кшталт: «Донеччанам житла не здаємо!». Навпаки, нам трапилася дуже мила власниця квартир. Вона, дізнувшись, що ми приїхали сюди майже без нічого, відразу прислава свого сина, який приніс нам посуд, ковдри, рушники, дві банки огірків тощо. Це приємно, що у Львові є такі небайдужі люди!

— Зараз багато розмов про те, що окуповані райони Донбасу можуть стати новим «Придністров'ям» або своєрідною «сирою зоною». Як швидко «сіра зона» може знову стати Україною?

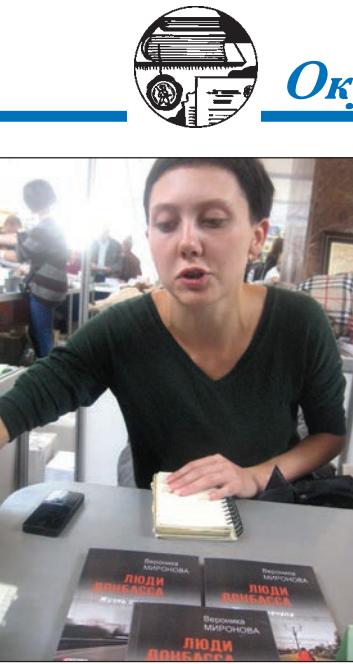
— А чи потрібно поспішати? Може, хай поки побуде буферна зона? Важливо уберегти значно більші території від просування «російського міра». Окуповано не таку вже й велику територію... Я вже казала: у нас в Донецьку квартира, хочеться, щоб усе стало на свої місця, але я зарах виходжу з інтересів України. Так, звісно, Донецьк виглядає дуже гарно в центрі, але на околицях — зовсім інший світ; я й до війни, коли там доводилося бувати, потім два-три дні відходила. Гнітюче враження... Люди звідти вибралися в центр Донецька лише раз-два на рік. Як, скажімо, львів'яни їдуть зі Львова до Києва. То це ж мова про Донецьк, а про область я взагалі мовчу — там значно гірше...

— Тоді навіщо було донеччанам воювати? Думали, що, відгородившись від Києва, побудують собі краще життя?

— Вони були засліплени пропагандою. В результаті народ програв, але Ахметов отримав те, що хотів. Він тепер скрізь поставить своїх людей, це простежується навіть на контролюваних Україною територіях. Звичайно, Ахметов — не геній, і він має свої недоліки. Зокрема, надто нетерплячий... Йому бракує витримки. Але й так, трохи наламавши дров, він отримає те, що хотів. Щоправда, суттєво збіднену територію, але ж і таку можна обірати. Його підприємства «чорно» заробляють більше, ніж до війни «чисто». Не виключено, що через 30–40 років про нього будуть говорити як про видатного стратега тіньового бізнесу.

— Отже, найближчим часом ми не повернемо цю територію?

— Я не впевнена, що територія має більшу цінність, ніж люди. Всіх людей, яких можна інтегрувати в українське суспільство, варто забрати. Тих, кого можна

Біженка з Донецька Вероніка Миронова презентує свою книгу «Люди Донбасу» на Форумі видавців у Львові. Вересень 2015 р.

переконати, що вони потрібні в Україні, конче треба вивезти! А стосовно будинків, бетонних котобок... Враховуючи стан Донбасу до війни, а тим паче шкоду, завдану війною, туди доведеться вкласти, якщо не помилуюся, до шести мільярдів доларів. Чи може собі Україна дозволити такі витрати? Може, краще витратити ці гроші на щось інше? Я дотримуюся тієї точки зору, що той, хто отримає ці території, той і програє... Але треба забрати звідти кращі людські ресурси!

— А житло? Іх же треба десь розселити?

— Навіть у селах відносно густо заселеної Львівської області є де розмістити людей. Інтернет можна провести навіть у карпатські гори, а для людей, які вміють працювати на землі, Західна Україна — це просто класно! Всі світові економічні експерти за певнюють, що найбільш приваблива для інвестицій галузь в Україні — це агросфера. За 50 кілометрів від Львова є чудове село Боратин. Це величезні території, велика кількість покинутих хатин... За 3-4 тисячі доларів там можна купити обійстя із кількома гектарами землі.

— А стосовно культури та мови? Можна стати заможним фермером, але залишитись чужим для українського світу...

— Не думаю. Прийміні не в цьому регіоні. Та на сході не все так трагічно. Знаєте, є дуже цікава книжка «Бомжі Донбасу», я б радила її почитати. Цей роман написав молодий мешканець Макіївки Олексій Чупа. Це — художній твір, у якому автор показав, як можна інтегрувати людей Донбасу в українське середовище і як можна пропагувати українську культуру серед робітників і шахтарів.

* * *

Ось така вона, Вікторія Миронова. Як бачите — на кожне запитання у неї є обґрунтована відповідь. Особисто я не згоден з тим, що треба вивезти з окупованої частини Донбасу проукраїнських людей, зовсім забувши про території. Не можна про них забувати! Навіть тимчасово. Проте сподіваюся, наши читачі тепер зрозуміли, наскільки суттєве підкріплення отримали львів'яни, прийнявши у себе декілька тисяч переміщених осіб з Донбасу і Криму. Можна впovніскористатися цією обставиною і зробити «прорив» у кількох важливих напрямках. У гуманітарному чи, скажімо, у бізнесі... Можна ще у якихось. Про це треба подумати. Вже разом.

Сергій ЛАЩЕНКО

Луганськ гречку, валер'янку і подібні товари.

Інша моя знайома, яка теж мусила вийти із Луганська, але продовжує спілкуватися зі своїми земляками, що залишилися там, розповідає, що в так званій ЛНР запроваджено нові автомобільні номери. Та на День Незалежності України нинішнього року багато водіїв демонстративно їздили з українськими номерами, де зображені наш державний прапор. Це був своєрідний протест проти московської окупації Донбасу.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

м. Ірпінь

Окупаційні будні...

12

ПАСПОРТНИЙ ПЕРЕПИС ДЛЯ КРИМЧАН

У Криму пропонують звільнити жителів півострова від необхідності повідомляти ФМС Росії про наявність українського паспорта. З такою ініціативою виступив заступник Аксьонова Андрій Козенко. Він запропонував «просити Держдуму зробити для кримчан виняток».

Для початку розберемося, про що йдееться.

У серпні 2014-го Держдума ухвалила закон, за яким усі громадяни Російської Федерації, в яких є на руках паспорти або посвідчення на проживання інших держав, мають подавати повідомлення у Федеральну міграційну службу Росії. Зробити вони це мали до початку жовтня 2014 року. Але для кримчан зробили виняток і продовжили цей термін — до кінця 2015 року.

За порушення термінів повідомлення передбачена відповідальність. Так, наприклад, якщо громадянин Росії самостійно повідомив ФМС про другого громадянина, але зробив це пізніше відведеного терміну, то йому загрожує адміністративний штраф (500–1000 рублів). А от якщо факт наявності другого громадянина встановлений органами дізання, то людина вважається злісним порушником і їй уже загрожує 200 тисяч рублів штрафу. Причому цей штраф, стягується не в рамках адміністративної справи, а в рамках кримінальної. Тобто разом зі штрафом людина отримує ще адміністративний штраф (500–1000 рублів).

У Росії подвійне громадянство формально не заборонене. Особливість у тому, що Російська Федерація сприймає людину з декількома паспортами як тільки і виключно свого власного громадянина. Ухвалений закон правозахисники коментували як такий собі перепис потенційно ненадійних громадян, увага до яких має бути пильнішою.

З погляду процедури, повідомлення органів ФМС про наявність другого паспорта досить просте. Потрібно заповнити спеціальну анкету і прикладти до неї копії російського та іноземних паспортів. Після чого співробітники ФМС видають громадянинові відривний бланк, що підтверджує проходження процедури.

Після ухвалення закону російські чиновники говорили про те, що потенційна аудиторія нововведення — 5 мільйонів росіян. Але, окрім них, є ще і два мільйони кримчан, які за підсумками березня 2014 року опинились серед тих, хто носить у кишеньках одразу два паспорти.

В інтерв'ю «Комерсанту» Андрій Козенко — автор ідеї про послаблення для кримчан — повідомив, що в нинішньому вигляді закон призведе до «нагнітання соціальної і політичної напруженості». Він пояснюється на те, що за два місяці подати повідомлення будуть зобов'язані 1,7 мільйона повнолітніх жителів півострова, що в перерахунку на дні означає 30 тисяч осіб на добу.

Щоправда, в Держдумі цей по-рик поки не оцінили. Той же «Комерсант» з посиланням на свій джерелі пише про те, що цей законопроект не санкціоновані Москвою, а є лише «кримською ініціативою». При цьому опитані виданням російські депутати згодні лише продовжити для кримчан терміни, відведені на повідомлення до зобов'язані 1,7 мільйона повнолітніх жителів півострова, що в перерахунку на дні означає 30 тисяч осіб на добу.

Павло КАЗАРІН, оглядач «Крим.Реалії»

(Фото - УНІАН)

ЯКЕ СТАНОВИЩЕ В ЛУГАНСЬКУ?

Я спілкуюся з однією біженкою із Луганська. Вона телефонує своїй доњиці і знайомим, які залишилися в окупованому місті. Розрахунки там уже здійснюються російськими рублями. Але проїзд із окупованої території на інші українські землі оплачується гривнями. В магазинах багато харчів, які привозять із Росії і Білорусі. Однак ціни вдвічі вищі, ніж в Україні. А зарплати залишились на рівні українських. В аптеках немає найнеобхіднішого, навіть валер'янки.

Сьогодні «Кримська світлиця» у рубриці «Клуб поезії» представляє чудову українську поетесу Наталю Мазур. Чуттєвість, ліричність її образів захоплюють з перших рядків і не відпускають вже ніколи. Поезія Наталії Мазур особлива – прониклива, насищена, тривімірна, жива – її неможливо сприймати відсторонено, бо ж в кожному серці вона знаходить струни, які відгукуються, резонують, сміються, співають і плачуть. Але надало слово самій поетесі...

«У літературних колах на мене кажуть по-різому: автор, колега по перу, поетеса, піснярка, лірик. Я б ще додала – фантазерка. Бо досі не розумілася фантазувати.

Фантазувала з дитинства. От скільки себе пам'ятаю, то завжди фантазувала. І свій перший вірш написала в дитинстві. Про родину, про сім'ю за столом. Шкода, що віршів того періоду не збереглося. Досі добром словом згадую свою бабусю. Цей вірш із авторської збірки «Душа на кінчику пера».

«БАБУСЯ»

Пригадалась бабуся Іленка, І хатинка старенька, мала. На бабусі темненька сукенка, А в очах – аж по вінця тепла. Два віконця схилились докупи, Двері врослі в дощатий поріг. Пересохлі свої шкаралупи Розкидає крислатий горіх. Хоч вітерець повіває лиши трішки, З тихим стукотом на моріжок Обпадають біленькі горішки, І ховаються в сіна стіжок. Промайнула картинка в уяві, Мов розвіяна дрібка золи. Маю очі зелені, мов трави, Кари очі в бабусі були...

Коли прочитала мамі свої перші вірші, мама запитала, чи сама я їх писала, і сказала – добре. Та заохочувати мене до написання віршів не стала. Бо ж яка то професія – поет? З поезії ситий не будеш, казала вона. Не дестеменно розуміючи ті слова про ситість, я продовжувала фантазувати і в школі. Навіть у стінгазеті (а колись і таке було) друкувалися мої вірші та байки.

Після закінчення школи вступила до інституту вчитися на економісти. Бо ж економіст – то професія, а з поезії ситий не будеш.

О! Скільки віршів було написано в ту юну пору! Адже це була пора першого кохання! Тому і вірші були про голубі очі, про неземне кохання, про найвищі почуття, про поцілунки.

Ви думаете, зараз я про кохання не пишу? Помиляєтесь. Пишу! А що в тих віршах? Та майже те ж саме – про почуття, про поцілунки. Можливо, тільки зараз це звучить більш виваженіше. Хоча... Хтось...

Ось до прикладу декілька віршів:

«ЗАВОРОЖИ»

Заворожи мене,
Заговори,
Ти ж володієш магією слова!
Скажи про почуття,
Що до пори
У вічності жили позачасово.
Про білі орхідеї розкажи,
Які вони тендітні, ніжні, гожі,
Серед сучвіт'я яскравих і чужих
Ти відшукав одні – на мене схожі.
Навколоїшній зникає міста звук,
Повільно доторкаючись до стебел.
Заворожи,
Не розмікай лиши рук, –
Несила відрівратися від тебе...

«СІК ЧЕРЕШНІ»

Сік черешні на спраглих губах
Ти спиваєш солодким цілунком.
Серце, як напоханий птах,
Стукотить, шаленіючи, лунко.
На лакованих соком вустах
Пломені бажання любові.
Почуттів голуба висота
Зачайлася в тіні шевровій.
Обіймаєш, неначе крильми,
Закликаючи в ніч жовтооку,
І птахами злітаємо ми,
Черешневим напоєні соком.

Закінчила інститут, вийшла заміж, народила доньку, і поезія відлетіла від мене на довгих двадцять років.

Клопоти про родину, праця задля хліба насущного не давали можливості зануритися в себе. З поезії ситий не будеш...

І ось, коли моїй доньці виповнилося 17 і вона випурхнула з рідного гніздечка, а я залишилася наодинці зі своїми думами і тривогами, поезія повернулася.

Мабуть, кожній мамі будуть знайомі переживання і тривоги, виписані-виплакані у вірші «Лети... лети...».

«ЛЕТИ... ЛЕТИ...»
Серед гаїв зеленокосих,
Там, за селом,
Шлях, що заплутався за обрій,
Ліг полотном,
А понад шляхом, на черешнях
Бує цвіт,
Дочці матуся промовляє:
– Пора в полі!
До тебе світ сміється, доню,
З дитячих мрій,
Серед усіх шляхів життєвих
Знайди ти свій.
Даруй тепло всім добрям людям,
А злих – прости...
– Та як же я без тебе, мамо?
– Лети... Лети...
Нехай про мене нагадає
Спів солов'я,

Наталія МАЗУР

ДУША НА КІНЧИКУ ПЕРА

«ЯБЛУКО В ДОЛОНИ»
Спрацьований, з поморщенім
лицем,
Сидів Семен самотньо на ослоні
В садку, де пахла м'ята з чебрецем,
Червоне яблуко тримаючи
в долоні.

Те яблуко блискуче, молоде...
В Семена раптом засльозились очі.
Він пригадав Марусю. Як на те
Насніяла йому цієї ночі.
Її веселий сміх, неначе птах,
Летів із вітерцем за огорожі.
А на рум'янім лиці, щічки так
На яблука маленькі були схожі.
Покликала до яблуні у двір
(Вони її колись садили разом),
Багато літ пролинуло з тих пір,
Гліки безжалісно покрутіло часом.
І яблук не було, крім дрібноти.
Казав онук, що буде не сміху,
Як яблуна порве гіллям дроти,
Або понівечить в негоду стріху.
Та дід не дав спіляти, бо вона
Дружинонку нагадувала милу...
Тремтів у серці спогад, як струна,
Увісс підносячись по небосхилу.

... Так і помер із яблуком в руці,
Немов заснувши, відійшов
у вічність.
З усмішкою на зморшенні щоці...
А яблуню зрубав онук... у січні...
Наступний вірш розповідає про
непросту долю подолянина, який
приймає важливе рішення в часі
кримського протистояння 2014 року.

«А ВРАНЦІ В КРИМ»
Зажурений, як тінь, стояв Іван
Під вишнею. На обважнілі плечі
Пелюстка впала. Наче ураган
Думки тривожно бились.

На старечім
Лиці ховалась туга. Сивина
Куйовдилася вітерцем весняним.
Подумав про дружину, що вона
Ще досі плаче... Світе беззладний!
Де видано на старості щоб літ
Навіки залишати рідну хату?
Та чи коли подумати би міг,
Що в чужині прийдеться
помирати?

Зітхнув Іван. Стара слаба і він,
Нема кому отут іх доглядати,
То мусили продати рідний дім –
В Криму дочка є, зять і онучата.
Хоч руською балакають вони,
І зять до війська руського подався,
Хоч тін плазує клятої війни,
Ta що робити? Вечір укладався
Між вишнями спочити. I хруші
Гули щосил...

Зірвав листочок м'яти...
Як хороше, як любо, до душі!..
А вранці в Крим спекотний

вирушати.

У період, коли багато українських
військовослужбовців переходили на
службу до Росії, був написаний вірш
«Летіли лелеки».

Летіли лелеки, лишаючи в небі
«курли».

Летіли здалеку, спішили
до рідного дому...

На крилах весну і надію
на щастя несли

На землю Вітчизни
лелі, доляючи втому.
Їх кликала пам'ять батьків
і священна земля,

I теплі дощі, і молочні
тумани світання.

I стежка в'юнка, на якій
рудокосе мали

Так довго рукою
махало услід на прощання...

Їх кликали трави,
що буйно росли бережком,
I запах п'янкій чебрецю,
материнки і м'яти.

I гамір хлоп'ят голопузих
над тихим ставком,

Коли понад вечір вони прибігали
купатись.

Вкладали у мирне «курли»
вічну радість і щем,
I світу любові, і надію
та віру пташину,

Bo в ріднім краю
жити краще для них, та іще:

Зрікатись не вмії ніколи

ptахи Батьківщини.

Неодноразово у своїх віршах по-

вертаюся до лелек. Не уявляю собі

подільське село без лелечих гнізд на

Клуб поезії

Пухнастим кошеним до хати,
Яке забаглось раптом за-
Гойдати і заколисати.

«КРОК ОСЕНІ»

Вітерець, що аж пашів від спеки,
Поблукавши між прив'ялих трав,
Стару лавку з дощечкою смереки
Листям липи вправно посипав.

На дошках, пошерхлих від негоди,
Шо вівбрали в себе спеку дня,
Почитати книгу в проході,
Ненадовго влаштувалася я.

Сонце липі золотило коси,
Повагом ховаючись за став.

Майстер-дягал

«Скоро прийде осінь»
На корі шовковій карбував.

А коли було вже по роботі,
Задивився на чеканки тло.

Легокрилий вітер у польоті

Вчив листок ставати на крило.

І беріг його, немов обранця
Осені. Пронісши між гіллям,
Вклав на лавку. Жовтого блукальця
Довго роздивлялась мовчки я.

Так посреди тиші і мовчання

ДУША НА КІНЧИКУ ПЕРА

Осінь ще підкралася на крок.
Я вірші читала про кохання...
Липа...

Лавка...

І сухий листок...

Інколи, споглядаючи життя, що
вирує навколо мене, пишутися вірші
філософського змісту.

«ХОЛОДНИШАЄ»

Холодніша...
День поза днем
Випадають тумани поволі.
Виноград заснівся вогнем
П'ятиліх листків.
На осонні
Кряче ворон – старий реаліст.
Відлітає вороняча зграй.
Млявий вітер – бродячий арфіст
Павутину, як струни торкає.
Заклопотаний день по стерні
Пробігає, не зранивши п'яти.
У задумі стою, бо мені
Не можливо той день наздогнати...
Осягнути не можу оте
Сум'ята на околиці літа...
А край поля ще й досі цвіте
Подорожник дрібнесеньким цвітом.

«ЗНЕБОЛЕННЯ ДУШІ»

Збігає час. Немає вороття.
Із кожним днем ятиться біль
розлуки.
Все, що залишилося, – спогади.
Життя
Притрушує мінором денні звуки.
Немов цебром холодної води,
На розпашілу голову репіжить,
У час, як сонця золоті сліди,
Дають початку ночі силу свіжу.
У тиші павутину нудьга
Сплітає вечір сутінками міста,
І в'яже душу гнітом ланцюга,
І сил немає боротися.
Огнista

Вечірня вулиця виманює в юрбу.
Іти крізь натовп – звична терапія.
Знеболення душі.

Свою журбу
Сховати там – дорогоцінна мрія.
А потім повернатися назад,
В кімнату, де скімливо так і тоскно.
Нести свій хрест,

коли й гірка сльоза
Пектиме, як гаряча крапля воску.

Наостанку хочу побажати «Крим-
ській світлиці» і надалі залишатися
осердком українського слова та
української культури серед крим-
чан, сяги зерна правди у непростих
умовах окупації, здійснювати свій
щоденний громадянський та літера-
турний подвиг.

Нехай благословить вас Господь!»

«ОСТАННІЙ ШАНС»

Участником недавно прошедшего в Одессе международного литературного фестиваля стал один из издателей легендарного «Метрополя», культовый российский писатель Виктор Ерофеев. Автор ряда нашумевших произведений, предсказавший в своем мистическом романе нападение России на Украину, рассказал УНИАН об образе мышления президента Путина, о вечном поиске России внешних врагов, о том, что праздник в Крыму закончился и о том, почему для Украины особенно важны успешные реформы.

Виктор Ерофеев, лауреат премии имени Набокова, кавалер французских Ордена Искусств и литературы и Ордена Почетного Легиона, прославился благодаря произведениям «Ядреная Фея», «Жизнь с идиотом», «Русская красавица» (роман был экранизирован), «Энциклопедия русской души», «Русский апокалипсис». Опыт художественной эсхатологии и «Акимуды» (считается, что в этом романе Ерофеев предсказал нападение РФ на Украину). В 1979 году за организацию в самиздате неподцензурного альманаха «Метрополь» Ерофеева исключили из Союза писателей СССР.

Родился Ерофеев 19 сентября 1947 года в Москве, однако часть детства провел с родителями в Париже: его отец, советский дипломат Владимир Ерофеев (в свое время был личным переводчиком Сталина на французский язык), работал советником посольства СССР во Франции. В настоящее время Ерофеев — главный редактор издания The Penguin Book of New Russian Writing, ведущий передачи «Энциклопедия русской души» на Радио «Свобода».

— Виктор Владимирович, существует мнение, что сегодняшнее украинское общество расколото. Какова ваша точка зрения?

Люди с разными мнениями — это нормально. Расколотым общество становится во время драматических и кризисных событий, потому что тогда разные мнения наполняются кровавым содержанием. Думаю, что не в первый раз, и в Украине, и вообще в Восточной Европе, возникает крайнее напряжение между разными людьми, внутри семьи, среди коллег и так далее. Потому что Украина — и Одесса, в частности, — делают сейчас свой исторический выбор. Страна разворачивается, как корабль, а когда судно разворачивается, естественно, возникают вопросы: «Правильный ли поворот? Может, нужно в другую сторону?». Все нормально. Хорошо, что общество в этот момент расколото — значит, оно живо. Плохое общество, мертвое общество не расколото, а похоже на слипшийся пельмень. Я с осторожным оптимизмом слежу за тем, что происходит в Украине, и с осторожным оптимизмом верю в европейское будущее Украины.

— Почему оптимизм осторожный?

Во-первых, потому что русский человек боится сглазить. Во-вторых, когда вы находитесь неподалеку от большой и военному мощной страны, то определяете свое будущее не сами. Поэтому надо научиться быть дипломатами. Мне кажется, что этого здесь сейчас не хватает. Я говорю не о военном времени, а вообще. Есть самые разные способы договариваться с русскими. Например, чтобы в 1970-х выпустили евреев из СССР, тогдашние Госсекретарь США Генри Киссинджер и президент Америки Ричард Никсон так крепко пили в Ялте с генсеком Советского Союза Леонидом Брежневым и его помощником Андреем Александровым, что Киссинджер вместо двери вышел в окно. Знаю эту историю из первых уст — мой папа дружил с Александровым.

— Считаете, что с президентом России Владимиром Путиным реально найти хоть какой-то общий язык?

— Вот есть ранний Пушкин, а есть и ранний Путин (смеется, — УНИАН). Так я — из тех редких людей, которые нашли какой-то общий язык с еще ранним Путиным. Это было в 2002 году, когда движение «Идущие вместе» нас с Владимиром Сорокиным и Виктором Пелевиным объявило врагами русской культуры (впоследствии «Идущие вместе» реорганизовалось в молодежное политическое движение «Наши», созданное администрацией президента РФ, — УНИАН). Тогда написал письмо Путину и, видимо, нашел какую-то интонацию.

— Какую?

— Не знаю. Письмо мы с ним не обсуждали. Когда встретились в Париже, во время разговора он просто намекнул, что читал его. Это письмо сыграло свою роль — сняли уголовное дело с Сорокина, перестали травить его издателей. Все завершилось достаточно миролюбиво.

Понимаю, что с человеком, который из КГБ, договориться невозможно. Потому что это — человек, преследующий только свои интересы. Но, помимо всего прочего, не нужно забывать еще и о том, что русский человек (именно русский!) любит выступать не в роли функции, а целостности. И разница между Путиным как функцией (КГБшником) и человеком — все-таки есть. При желании в эту щель можно дипломатически просунуться. Хотя, судя по тому, как он ведет себя с журналистами, считает себя непобедимым. Но мне кажется, что эти журналисты и не задумываются над вопросами, которые нас с вами так волнуют.

— Каким должен быть политик в России, чтобы ему повезло с народом?

— В России с народом уже никогда не повезет. Нужно иметь в виду, что сейчас там проснулся первобытный человек, оказавшийся еще и весьма агрессивным. Вместе с тем, мы видим, что на него

Российский писатель Виктор ЕРОФЕЕВ:

«В РОССИИ С НАРОДОМ УЖЕ НИКОГДА НЕ ПОВЕЗЕТ. СЕЙЧАС ТАМ ПРОСНУЛСЯ ПЕРВОБЫТНЫЙ ЧЕЛОВЕК, ОКАЗАВШИЙСЯ ЕЩЕ И ВЕСЬМА АГРЕССИВНЫМ...»

В ЭКСКЛЮЗИВНОМ ИНТЕРВЬЮ УНИАН Известный российский писатель сравнил Украину с меняющим курсом кораблем, а поведение зомбированных пропагандой Россиян — с проявлениями шизофрении

значительно влияет пропаганда — поверили же он, например, в то, что на просторах Донбасса воюет не с украинцами, а с американцами и в прочую чушь. Представим, что придет здравый, умный правитель, допустим, с идеями Петра Первого. И тогда старую пропаганду можно будет каким-то образом перекодировать на другую.

Видите ли, России крайне необходимо просвещение. Это очень тяжело воплотить в жизнь, но без него — никак. Как рыбий жир для детей — никто не любит, но нужно. Если будет просвещение, выйдем на уровень определенной политической культуры — главное, чего нам не хватает. Если в России политическая культура «начнет работать», вы встретитесь с другим народом. Уверен, это можно сделать. Трудно, но можно.

В то же время методы Петра Первого, загонявшего народ в Европу насилиственным бритием и рубкой бород, не пройдут в XXI веке, когда действуют Интернет и другие новейшие технологии. То есть мы сталкиваемся с народом, который, с одной стороны, — архаичен, с другой, — сидит у компьютеров. Это удивительное сочетание архаического сознания с постмодернизмом свойственно и Путину тоже. Тут они встретились — народ и Путин. Может быть, первый раз за историю России соединились правитель и народ. Уникальное соединение, которое, кстати, должно было быть разгадано гораздо раньше.

— А Сталин?

— Сталин никогда не был един с народом. Никогда не был фамильярен и не шутил. Он держался на расстоянии. Путин нашел ключ, народу это нравится.

Вообще-то, происходящее на Донбассе — типичный «Чевенгур». Помните роман Андрея Платонова о людях, уверенных в скором наступлении коммунистического рая? Они отказались работать, если подождут, жестоко расправлялись с представителями буржуазии, считали всех женщин общими и т.д. Вот и эти ребята (террористы на востоке Украины, — УНИАН) — сентиментальные утописты, которые не знают предела жестокости, ненависти, плохого отношения к женщинам и всего прочего. Но при этом считают себя замечательными и благородными. Надо буржуя, пусть даже товарища, убить? Убьем! Мешает он идеи! Убил — заплакал — похоронил — выпил — снова убил.

Именно эта специфика не учтена европейцами. Большая ошибка Европы заключалась в закрытии почти всех институтов, занимавшихся Кремлем, и сосредоточением только на исламе. Раннего Путина еще можно было схватить за шта-

ны и поставить на место. Можно и теперь, но все стало сложнее, и для этого требуются более значительные усилия.

— Возвращаясь к «Чевенгур», не считаете ли, что также и большинство россиян проявили себя подобно героям платоновского романа?

— В России всегда выделяли внешнего врага — такова история и с Украиной. Всегда все вокруг у России были виноваты. Воевали с поляками, боролись с евреями, с бунтующими студентами, какое-то время с немцами, сейчас корень зла — в американцах и т.д.

Когда этот «внешний враг» внедрен окончательно в головы людей, наступает полная беда. Потому что совесть как бы чиста: дескать, обижают тебя, а не ты обижашь. В общем-то, это — форма шизофрении. Поведение шизофреника неадекватно реальной ситуации. Например, достаточно неправильно поставить чашку на стол, чтобы шизофреник начал орать и бить тарелки. Это, как на рентгене, проявилось на событиях в Украине. Во время конфликтов с Польшей, Чехословакией еще верили, цепляясь за какую-то надежду, а когда люди показали свою чевенгурскую сущность, стало страшно.

С другой стороны, мир — сложносочиненный. Так, в далекой Сибири вы столкнетесь с простыми классными ребятами. Они всегда подставят плечо, помогут в любой ситуации. Но упаси Бог спросить, какая у них политическая культура. Сразу

на не может быть «второй Белоруссией». Хотя, скажу, мы с женой в этом году ехали машиной из Литвы через Белоруссию. Все земли запаханы, в прекрасном состоянии поля, и вообще просто зависть берет.

— Почему зависть?

— Потому что у нас официально признают, что в России 40% пахотных земель простираются. Это значит, что, когда переезжаешь в Смоленскую область, просто ни одного поля. В Белоруссии что-то делают, производят. Даже при таком правительстве, при батьке, который запретил мои книжки, там нормально. Заходишь в придорожный рестораник — есть можно. Люди улыбчивые. При этом едешь мимо Минска, видишь — улица Сталина — и сразу становится страшно. Я думаю, что Белоруссия тоже за этими ценностями на очереди. Вам же надо их крепить и мыслить системно. В противном случае, все разрушится, как при треснувшей плитке в полу — вода зальет и все разнесет.

Есть исторически сложившиеся факты. Например, Польша была угнетенной, оккупированной, но ментально всегда являлась частью Европы. Поэтому восстановление страны прошло быстро. Аналогично — Литва. Если рассматривать территорию, на которой располагаются Украина, Беларусь и Россия, то она никогда не была колонизирована Европой. Ведь даже в Африке, скажем, в Мали, вы увидите «страшных местных жителей», которые вам улыбнутся и скажут «спасибо». Дороги там нормальные, столбы выкрашены, указатели дорожные... Наши же страны никогда через эту культурную

слушьши: «Ты чо, оффигел?!». Можно ли назвать такого человека полным ничтожеством? Нет. То есть распада нет, есть продолжение.

— В вашем мистическом романе «Акимуды» описаны события о том, как одноименное несуществующее государство любит Россию, желает ей процветания, а в ответ из-за недоверия русских ко всему позитивному получает войну. По-вашему, что-то может сделать Россию счастливой?

— За последнее столетие ценности в России рушились дважды. Просто все рухнуло, разбрзгли о дно. Первый раз — ценности органического прошлого, которые хорошо знаем, например, по роману Льва Толстого «Война и мир». Второй — с распадом Советского Союза, когда мы потеряли ценности, которые совсем не любили, но они структурировали нашу жизнь. Было два «Титаника» и оба утонули.

Акимуды хотели осчастливить Россию и привнести определенный набор ценностей, навязать диалог. Но оказалось, что эти важные вещи уже не работают, потому что люди, живущие без духовных скреп (настоящих, а не придуманных пропагандой, — УНИАН), деградировали. Любой человек, даже доброжелатель, воспринимался как угроза и насилие. Поэтому страна Акимуды, которая не существует, получила в ответ военное наступление России.

Пророческая интонация этой книги ужасает. Я не сравниваю, естественно, Украину с Акимудами, но возникшая война, такая не предполагавшаяся и немыслимая, оказалась реальной. Сработало мое предвидение невообразимой братоубийственной войны...

— Да, украинцев, русских и еще белорусов часто называют братьями, но реакция на аннексию Крыма и трагические события на Донбассе показала, что все однозначно. Как вы, россиянин, считаете, в чем все-таки разница между народами?

— Простого ответа нет. Попробуем так: украинцы по своей природе — собиратели, коллекционеры ценностей. С последними можно спорить или согласиться. Но как бы там ни было, ветер, подувший с Запада, немножко эти ценности расцветил. Плюс ветер с Западной Украины потихоньку добрался до Киева и пошел на восток. Тогда задули другие ветры — два грозовых облака столкнулись над Донбассом. Вместо дождя пролилась кровь. Поэтому здесь, наверное, в первый раз за многие десятилетия действительно произошла война ценностей.

Обладая ценностями такого рода, Украи-

колонизацию не проходили. Мы, конечно, внутренне еще достаточно диковаты.

Один из лучших писателей эмиграции Гайто Газданов хорошо когда-то выяснялся о том, что у нас — «условная мораль». Знаем, как себя вести, но ведем себя относительно той или иной ситуации. Наша мораль ситуативная. И это после ужасов, которые произошли в Украине, включая чудовищный Голодомор, и в Белоруссии, где во время войны погиб каждый третий, и в России, где венчальный ГУЛАГ. Французы, англичане, поляки скажут: «Так нельзя!, а русские: «Так нельзя, но я так делаю».

— Говорят, когда у нас были выгебные ямы, в Европе уже все было по-другому, и перескочить время невозможно.

— Мы не должны на этом зацикливаться. Если так рассуждать, то никогда не перепрыгнем через эту выгебную яму.

— Может ли Запад реально помочь в разрешении конфликта между Россией и Украиной?

— Может, хотя ситуация непростая. Там ведь тоже не всю правду говорят. Летом мне довелось в Гданьске пообщаться с Дональдом Туском. Я услышал страшные вещи: оказывается, две третьих Европы не хотели ничего делать для Украины. Там проводилась колоссальная работа... Поэтому вы уж постараитесь провести реформы, чтобы они сказали: «О! Все-таки у них получается!». И при всех осложняющих моментах верьте в европейские ценности. Они не все покрывают собой, но, обретя их, вы получите дополнительный бонус — остаться самими собой. Тогда все будет хорошо. И мы вас, конечно, поддержим. Будущее России тоже связано с Европой, но это уже, конечно, дальняя перспектива.

— По-вашему, в полной ли мере президент РФ владеет информацией о ситуации, настроениях в Украине?

— Путин, конечно, получает недостаточно информации. Он окружен такими же, как сам, «товарищами» из КГБ. У нас страна на 70% управляемается этой организацией — прежними или нынешними «товарищами», у которых, естественно, есть своя логика мышления. Знаю их еще по советской жизни: я — как бы перебежчик, я из той, старой, номенклатуры, и примерно понимаю, как они мыслят. «Товарищи» выстраивают свою логику на противопоставлении чему-то. И в какой-то момент они поняли: это противопоставление должно расширяться. Начальник хочет расширения! Начали искать ходы, и нашли в Украине брешь.

(Закінчення на 15-й стор.)

Мы в Москве, честно говоря, до конца не верили, что это не бред... Ведь здесь расширение дошло до каких-то космических размеров. Затеять войну в Украине — ход исторический. Он войдет в историю с этим.

— А с Крымом?

— Я вынужденно был там нынешним летом, четыре дня находился в Коктебеле. Пришел на набережную и увидел, что праздник кончился. Праздника больше нет. Он, может, был слишком хмельной, я бы даже сказал, слишком банальный, диковатый. Но — праздник. На набережной нельзя было протолкнуться. Народ шел в разные стороны, в каждом кафе звучала музыка. Создавалось ощущение полного отрыва. Сейчас там музыка не играет. Стало очень тихо. Ходят уважаемые мною якуты и буряты, которым сказали: «Хотите поехать в отпуск в августе, а не в ноябрь? Вот и езжайте в Крым». Это — другой контингент. Да, все жалуются на цены, на пенсии. Многие разочарованы. Но имейте в виду: если объявят выборы даже под флагом ООН, то все равно 50 «украинских процентов» не наберется.

В конце концов, проблемы Крыма решаются где-то на уровне французского Эльзаса. Ну, говорят там по-немецки и никому это не мешает...

— Язык для Крыма никогда не был проблемой. Иначе ситуацию видели только пропагандисты. Кстати, на ваш взгляд, чем можно преодолеть влияние пропаганды?

— Литературой. Она, как порошок, который хорошо отмывает туалет. Потрешь, и он снова блестит... Так и литературное слово, которое не врет, которое честное и готово быть свободным. Ведь свободное слово — дело трудное, но если оно готово, если иногда бывает свободным — это конкретная контрпропаганда. Поэтому, чем больше читаешь хорошей литературы, тем меньше веришь пропаганде. Чем меньше читаешь литературы, тем больше тонешь в пропаганде.

— В 1979 году вы были одним из издателей «Метрополя» — запрещенного самиздата, из-за которого подверглись в СССР гонениям, но позднее перед вами извинился даже министр культуры РФ Евгений Сидоров. Помните, как это было?

— В то время многие извинились. Эпоха была такая — попробуй, не извинись. Тогда был маленький культпросвет (смеется, — УНИАН). Но есть и те, кто не извинился. Так, совсем недавно на одном из телеканалов была прямая трансляция, во время которой я рассказывал о «Метрополе». На ТВ позвонил бывший первый секретарь Московской писательской организации Кузнецова и заявил, что никто не знал, а вот он был в курсе, дескать, Ерофеев — агент США. Сказал ему: «Феликс Феодосьевич, чего же вы молчали, нужно было доносить сразу. Тридцать пять лет прошло, милый человек. Следовало вовремя реагировать» (смеется, — УНИАН). Я его по-христиански простил.

Все-таки мы прошли тогда замечательную школу. Никому этого не пожелаю, но вот не было бы «Метрополя» — не написал бы я «Русскую красавицу», без которой Ерофеев был бы совершенно другой. Она мне подарила все, включая славу и отвращение к славе. Все подарила сразу. Целым набором (роман «Русская красавица» опубликован в конце 80-х, был переведен более чем на 20 языков. Впервые вышел во Франции под названием «La Belle de Moscou» — «Московская красавица», — УНИАН).

До того, как стал немного известным, думал, что самые противные писатели — это знаменитости. Но, как оказалось, самые противные те, которые славы не добились. Потому что любой твой успех воспринимают специфически. Например, говорят: Ерофеев прославился, потому что его папа был послом. Как будто тот, у кого папа посол, раз — и сразу прославился! Или говорили: «Он запустил «Русскую красавицу», потому что его в Париже знали с детства». Ну, бред... Таким образом они объясняют сами себе, почему у них что-то не вышло.

— А что такое писательский успех?

— Когда Бог тебя поцелует в темя. Другого нет. Еще есть три вещи, которые зависят исключительно от Всевышнего, — женщина, талант и деньги.

— Во время вашего выступления в Одесском литературном музее в зале был аншлаг...

— Радует то, что пришли люди разных поколений. В первом ряду сидели дедушки-прадедушки, однако было много и молодежи. Это — хороший знак. Потому что, если ты «хватаешь» одно поколение, ведешь его, а остальные тебя по дороге бросают, это очень плохо. И для тебя, и для страны.

Лариса КОЗОВАЯ

<http://www.unian.net>

БІЛЯ СКЕЛІ КАМЕНЯР — САМОТНІЙ...

Прочитав статтю «В Україні існує проблема Івана Франка» в газеті «Кримська світлиця», № 41 за 9 жовтня 2015 року. Дуже виважена, своєчасна і необхідна. Її автор, відомий український письменник, журналіст, громадський діяч Петро Перебійніс, підняв пласт проблем, які б давно мали вирішитись у незалежній Україні. Адже Іван Якович Франко — величина не регіональна, не всеукраїнська, а світова. Таких постатей на літературному обшарі планети можна нарахувати на пальцях рук. Будь-який народ гордився б таким талантом — поетом, прозаїком, драматургом, перекладачем, публіцистом, фольклористом, редактором, філософом... Усі його титули не перелічити.

А що ж ми маємо? Як ми цінуємо Каменяра і його творчий скарб? І що зробило наше українське літературознавство, громадськість і влада для популяризації та увічнення Генія? Куди не поткнися, —тиша. Таке враження, що в цьому питанні все гаразд. А насправді...

Правильно наголошує Петро Перебійніс: Івана Франка знають головним чином на теренах західних областей. І не дивно. Там він народився, виростав, навчався. Але ж тепер він — великий син всієї України. І його мали б шанувати і знати не менше, ніж Тараса Шевченка. Як пише автор статті, на Лівобережжі про нього говорять хіба що на уроках української літератури. Я родом із одного з райцентрів запорізького краю. Не пам'ятаю жодного випадку, щоб на честь якоїсь річниці Івана Франка проводились масові заходи, конференції, диспути тощо.

Те саме і в Криму, де я мешкаю понад тридцять років. Єдине, що тут нагадує про Івана Франка, це Кримська універсальна бібліотека його імені та бульвар з мініатюрним білим бюстиком, в якому важко віднайти Каменяра. В часи незалежності України тут про нього не згадували, а тепер і поготів. Зараз на півострові все українське, м'яко кажучи, не в пошані.

Мені здається, що декому просто вигідно замовчувати це велике ім'я. У владі в центрі і на місцях не було і немає бажання популяризувати його творчість. На мою думку, причин декілька. Чимало чиновників, закінчивши вищі, так і не дізналися про значення його доробку. Ну, в якому технічному ВНЗ хоча б побіжно вивчали Франка?! Є й такі, хто зумисно його замовчує, — особливо серед духовінцтва, яке не може пробачити Франкові написаної «Поеми про соторіння світу». Добре, що хоч анафемі не піддали.

Пам'ятаєте його вірш «Сідоглавому» із збірки «Мій ізмаражд»? Там є строфі, що актуальні й сьогодні, — б'ють по корупціо-

нах різних рівнів, лжепатріотах, брехунах, пристосуванцях:

«Ти, брате, любиш Русь,
Як хліб і кусень сала, —
Я ж гавкаю раз в раз,
Щоби вона не спала.
Ти, брате, любиш Русь
За те, що гарно вбрана, —
Я ж не люблю, як раб
Не любить свого пана.
Бо твій патріотизм —
Празнична одежина,
А мій — то труд важкий,
Гаряча невдєржима.
Ти, брате, любиш Русь,
Як дім, воли, корови, —
Я ж не люблю її
З надмірної любові».

Прочитавши таке, який «уважаючій себе» чинува схильними коліна перед Іваном Франком, тим більше, дбатиме про розвиток єднання його ідей та мудрості серед простого люду. До речі, його творчість могла б стати ідеологічним засобом у боротьбі зі страшним лихом, яке вкорінилося в Україні, — з тотальною корупцією згори донизу та з феодальним олігархатом, що усе прибрал до своїх рук, залишивши народу крихти. Та це радше мрії, адже засоби масової інформації у руках мультимільйонерів, а тому чекати від них передач про життя та творчість видатного митця не варто. Так повелося.

А що ж наше Міністерство інформаційної політики, Держкомітет телебачення і радіомовлення, які мали б цікавитися, на яких засадах формується світогляд українців? Держкомітет у 2004 році заснував премію імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності і заспокоївся. Добре, що хоч деякі прогалини заповнили громадські організації. Так, НСРУ вже понад двадцять років організовує відбір робіт на премію імені Івана Франка за переклади та популяризацію української літератури за кордоном. В Івано-Франківську заснована премія його імені в галузі літератури і журналістики. Але ж, будьмо відверті, для величини такого рівня всього цього замало. Так і напрошуються думка, що пора б уже започаткувати всеукраїнську державну премію імені Івана Франка, яка мала б не нижчий статус, ніж Шевченківська. І вона б на йоту не применшила авторитет нашого всесвітньо відомого Кобзаря. Навпаки, сприяла б згуртуванню та зближенню заходу і сходу України, формуванню не містечкового, а державницького світогляду громадян на теренах усієї держави. Адже і Тарас Шевченко, і Іван Франко мріяли про одне й те саме — про волю народу, справедливий устрій держави.

Згадаймо слова Каменяра:
«Наша ціль — людське щастя і воля,
Розум владний без віри основ.

Пам'ятник Іванові Франку у Сімферополі

І братерство велике, всесвітнє,
Вільна праця і вільна любов!

(«Товаришам із тюрми»).

Петро Перебійніс справедливо нарікає на те, що дуже обмежене коло видань про творчість Івана Франка. На це спромоглося хіба що дрогобицьке видавництво «Коло». Спасибі за таку ініціативу. Проте наклади тих видань мізерні. Що таке триста примірників? Та їх не вистачить на те, щоб роздати у бібліотеки та ВНЗ однієї Львівської області. І тут не вина поліграфістів, а біда — немає коштів. Їх міг би виділити Кабінет Міністрів України. Могли б і олігархи трохи розкошелитися, і кандидати в народні депутати, котрі в періоди виборів розтринюють величезні суми на нікчемний самопідтримку та виготовлення пустопорожніх агіток і проспектів. Совкова звичка — на найнеобхідніше грошенят не знаходить.

Прикро про все це писати та нагадувати. Та доводиться. Може ж, колись схаменеться та почнемо на державному рівні клопотатися про возвеличення народного духу, про який дбали українські генії. Чого чекаємо? Марно на когось сподіватися. Нашу роботу ніхто за нас не робить. Прикро про все це писати та нагадувати.

Та доводиться. Може ж, колись схаменеться та почнемо на державному рівні клопотатися про возвеличення народного духу, про який дбали українські генії. Чого чекаємо? Марно на когось сподіватися. Нашу роботу ніхто за нас не робить.

Віктор СТУС,
письменник, заслужений журналіст
України та АРК

«ВІРШІ З ВІЙНОЮ» ПЕРЕКЛАДАЛИ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЮ

У Київському міському будинку вчителя відбулася презентація поетичної збірки «Вірші з війни», автором якої є колишній заступник комбата батальйону

«ОУН» Борис Гуменюк. Збірка видана українською і кримськотатарською мовами. «Ця книга — жест солідарності автора і видавництва з кримськими татарами, нашими братами, в чий дім прийшли вороги, і недоторканною залишилася тільки мова, — йдеться в повідомленні про презентацію у Фейсбуці.

СЕРГІЙ ЖАДАН СТАВ ЛАУРЕАТОМ ЛІТЕРАТУРНОЇ ПРЕМІЇ ANGELUS
Письменник Сергій Жадан став третьим українцем, що здобув престижну літературну премію Angelus, якою в Польщі відзначають найкращих авторів Центральної Європи. Оргкомітет відзначив Жадана за роман «Месопотамія», повідомляє польське видання Polityka.

За умовами премії, переможець отримає чек на 150 тисяч злотих (це майже 40 тисяч доларів). Міжнародна літературна премія Angelus була заснована 2006 року у Вроцлаві. За умовами премії, статуетку авторства Єви Россано і золоту винагороду отримує автор із країн Центральної Європи за прозову книжку, перекладену і видану в Польщі впродовж останнього року.

У 2013 році лауреатом цієї премії за книжку «Музей покинутих секретів» стала Оксана Забужко, а першим серед відзначених оргкомітетом у 2006 році був Юрій Андрухович за роман «Двадцять обручів». У 2011 році премією Angelus за твір «У війні не жиноче обличчя» була відзначена білоруська письменниця Світлана Алексієвич, яка цього року здобула Нобелівську премію.

(ia.krymr.com)

КРИМУ УКРАЇНСЬКИЙ

(з архіву
«Кримської світлиці»)
Далі буде!

Вокальний дует з колгоспу «Шлях Леніна» Сімферопольського району — Галина Євладенко і Геннадій Шашарін (Миколаївський сільський будинок культури) виконують українську народну пісню «Мала баба курку...»

Фото Костянтина Дудченка, 90-ті роки

КАРТИНИ ІЗ САМОГО ПЕКЛА ВІЙНИ...

Боєць 5-го окремого батальйону Добровольчого українського корпусу «Правий сектор» Валерій Пузік не лише сім місяців захищав незалежність нашої держави на передовій у зоні АТО, а у перервах між боями малював картини.

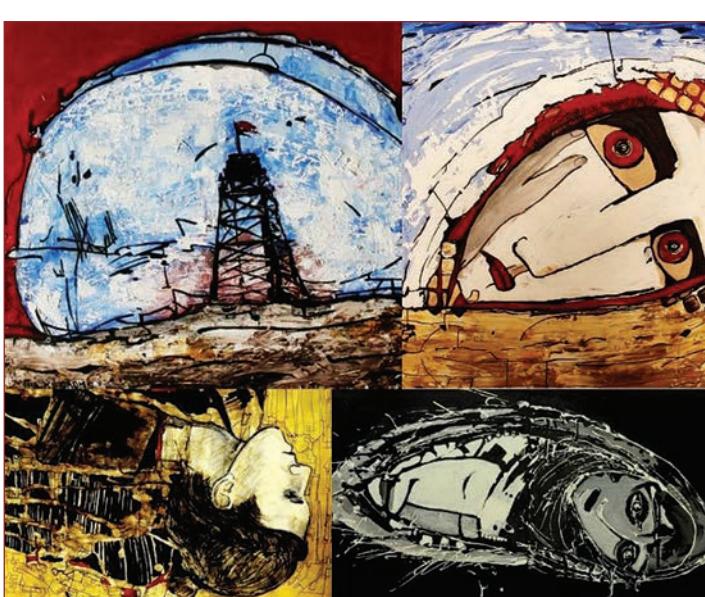
Цей молодий дизайнер, живописець, кіноаматор художньо освіту здобув у Хмельницькому. Першою його художньою роботою на війні стала карикатура на бойового товариша-добривольця, який приїхав захищати Україну з-за кордону. Для роботи Валерій використовував маркери для мішень, фарбу для піл-логі, лак, а пізніше — отримані в дарунок олівці та акріл. Нерідко малював на кришках від ящиків для патронів, а свої роботи здебільшого дарував бойовим побратимам, а деякі пересилав у рідну Одесу.

Саме там 15 жовтня у приміщенні MoreMusicClub і відкри-

лася його перша персональна виставка «Відлуна», де представлено 28 робіт. Хоч це фактично є документально-художнім відлунням війни, Валерій не додав до назви експозиції ненависного слова «війна». Особливістю його робіт є те, що зроблені вони у період найзапекліших боїв під Авдіївкою, учасником яких був і сам автор. Валерій відображав все навколо, він малював портрети, пейзажі та емоційно наповнені абстракції.

«Зараз до мене прийшло певне осмислення, — розповідає митець. — Раніше я створював картини, якими можна було лише прикрашати стіни. Зараз свої роботи я намагаюсь наповнити певним сенсом. Все, що я хочу відобразити, намагаюсь передати за допомогою кольору та динаміки. В період Майдану я створював роботи, схожі на плакати. Саме тоді до мене прийшло усвідомлення, що в такі періоди треба все фіксувати: за допомогою фото, відео чи будь-чого іншого. Я знайшов своє відображення дійсності у малюнках».

Дати жанрове визначення картинам нелегко. Тут можна бачити і жіночі образи, і портрети братів по зброй, і замальовки об'єктів, що оточують бійців на фронти. Реалістичні картини змінюються складними образами — сприймання війни автором.

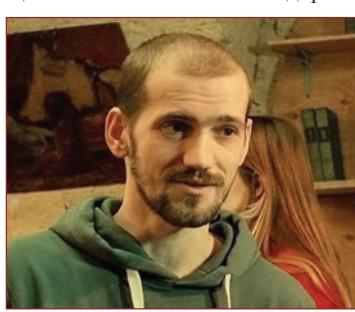
«Виставка вразила певним новим аспектом реальності, — каже викладач Світлана Бондар. — Картини Валерія дивують, передусім, своєю правдивістю. Своєю творчістю він вкотре руйнує доречність висловлювання про те, що «коли лунають гармати, музи мовчать». Думаю, що він там (на передовій) просто рятувався цим. І хоча на цих картинах немає жахіття, від них від природного страхом, який виникає від усвідомлення того, що не знаєш, чи є життя далі, а якщо є, то яке воно?».

Відвідувачі виставки мають змогу переглянути також робочі

матеріали документального фільму «Шахта», режисурою та монтажем якого також займається Валерій Пузік. Дія розгортається на околицях Авдіївки, а увагу сконцентровано на шахті «Бутовка», яку бійці прикривають у червні-липні. Відео зняті за допомогою двох фотоапаратів Валерієм і двома бійцями його батальйону. За його словами, матеріал відзнято багато, зараз він працює над монтажем. Фільм стане ще однією можливістю показати війну зсередини. Сама ж виставка триватиме до кінця жовтня.

Сергій ГОРИЦВІТ

З ЖИТТЯ ПАМ'ЯТНИКІВ

У МЮНХЕНІ ОСВЯТИЛИ ВІДНОВЛЕНІЙ ПАМ'ЯТНИК СТЕПАНУ БАНДЕРІ

На кладовищі Вальдфрайхоф у Мюнхені минулі суботи було освячено новий пам'ятник провідникові Організації українських націоналістів Степану Бандері.

Про це повідомив Посол України в Німеччині Андрій Мельник у своєму Twitter. «У церемонії на честь Степана Бандери поряд з єпископом Криком і генконсулом України взяли участь діти героїв АТО», — написав А. Мельник.

Як повідомляв УНІАН, 7 лютого 2015 року невідомі осквернили могилу лідера Організації українських націоналістів Степана Бандери у Мюнхені.

Зруйнований хрест з могили з ініціативи Всеукраїнського братства ОУН-УПА було перевезено в село Старий Угринів Івано-Франківської області і встановлено в садибі родини Степана Бандери. Його родичі заявили про бажання встановити на могилі у Мюнхені відеоспостереження і сигналізацію.

У ПОЛТАВІ ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИК ГЕТЬМАНУ ІВАНУ МАЗЕПІ

На Соборній площі в Полтаві відбулася урочиста презентація пам'ятника гетьману Івану Мазепі.

Як повідомив голова Полтавської облдержадміністрації Валерій Головко, пам'ятник привезли з Києва і урочисто презентували городянам з нагоди Дня захисника України.

«Бронзовий» Мазепа важить 2,5 тонни, «эріст» пам'ятника — 3,20 метра. Його вартість — майже 2 мільйони гривень. Монумент створювали скульптор Микола Білик та архітектор Віктор Шевченко.

Під час презентації архієпископ Полтавський і Кременчуцький і Свято-Успенського собору вже в листопаді.

Федір відслужив молебень на честь гетьмана Івана Мазепи.

Крім представників влади, в урочистій церемонії взяли участь нащадок гетьмана — Ігор Мазепа.

Встановити пам'ятник планують біля Свято-Успенського собору вже в листопаді.

УНІАН

У МІНІСТЕРСТВІ КУЛЬТУРИ ОБУРЕНІ «ПЕРЕЇЗДОМ» КРИМСЬКИХ ПАМ'ЯТОК ДО РЕЄСТРІВ РОСІЇ

Міністерство культури України заявляє, що чергове незаконне рішення російської окупантійської влади, яким 220 українських пам'яток Криму віднесено до культурних об'єктів федерального значення РФ, не має жодних правових наслідків та суперечить міжнародному праву. Про це йдеться у заяви, оприлюднений на сайті міністерства.

«Рішенням Російської Федерації включити пам'ятки культурної спадщини Криму та інші території до Єдиного державного реєстру об'єктів культурної спадщини народів Російської Федерації є протиправним», — підкреслюється в документі.

Міністерство зазначає, що тимчасово окупована територія Криму є невід'ємною частиною Української держави, на яку поширюється дія Конституції та її законі.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» на Російську Федерацію як на державу, що здійснює окупацію, у повному обсязі покладається: відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної внаслідок тимчасової окупації державі Україна, юридичним особам, громадським об'єднанням, громадянам України, іноземцям та особам без громадянства; відповідальність за охорону культурної спадщини на тимчасово окупованій території відповідно до норм і принципів міжнародного права.

Тож уся відповідальність за пошкодження чи руйнацію цих безцінних пам'яток лежить на Російській Федерації.

«Незаконні дії Росії стосуються об'єктів культурної спадщини, які охороняються законами України і занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Зокрема, фортеця і пічерне місто Чуфут-Кале, Генуезька і міська фортеці у Феодосії, комплекс споруд Воронцовського палацу, «Ластівчине гніздо», комплекс споруд палацу Олександра III, комплекс споруд Судацької фортеці, Ханський палац у Бахчисараї є об'єктами нерухомої культурної спадщини України національного значення, а два останніх з них номінуються на занесення до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО», — наголосили у Мінкультури.

Як повідомляє «Укрінформ», прем'єр-міністр РФ Дмитро Медведєв підписав розпорядження, за яким більше 220 об'єктів на території анексованого Криму і міста Севастополя віднесені до культурних об'єктів федерального значення.

* * *

Міністерство закордонних справ України висловлює рішучий протест у зв'язку із розпорядженням російського уряду щодо віднесення об'єктів культурної спадщини Автономної Республіки Крим та м. Севастополь до об'єктів культурної спадщини федерального значення. Про це йдеться в коментарі МЗС України.

«МЗС України жорстко засуджує варварське захоплення і пограбування культурних, матеріальних та духовних історичних цінностей України. МЗС України також підкреслює, що резолюція Генеральної Асамблей ООН від 27 березня 2014 р. «Територіальна цілісність України» підтверджує визнання територіальної цілісності України у міжнародно визнаних кордонах, заявляє про невизнання кримського «референдуму» від 16 березня 2014 р., закликає всі держави, міжнародні організації та спеціалізовані установи не визнавати жодних змін статусу Автономної Республіки Крим та м. Севастополя на підставі вищезазначеного референдуму, а також утримуватися від будь-яких дій або поведінки, які можуть бути інтерпретовані як визнання будь-якої зміни статусу», — зазначають у міністерстві.

МЗС закликає міжнародну спільноту засудити будь-які спроби Російської Федерації привласнити культурну спадщину України та вимагає від російської сторони негайного скасування зазначеного розпорядження уряду, здійснення безумовного виконання Росією своїх зобов'язань відповідно до норм міжнародного права, поваги суверенітету і територіальної цілісності України.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджено приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'ятирічно виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «КС»

О ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу-рологічні видання ДП «Національна газетно-журналева видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua. Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

418201571940020 43